

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं
—

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमं काण्डं 3

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः – उख्याग्निकथनं 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं काण्डं

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः – उख्याग्निकथनं

5.1.1.1

सा॒वि॒त्राणि॑ जु॒होति॑ प्र॒सू॒त्यै चतु॑र्गृहीतेन जु॒होति॑ चतु॒ष्पादः॑ प॒शवः॑
प॒शून्ने॒वाऽव॑ रुन्धे चत॒स्रो दि॒शो दि॒क्ष्वेव॑ प्रति तिष्ठति छन्दा॒सि
दे॒वेभ्यो॑ ऽपा॒ऽक्रामन्॑ न वो भा॒गानि॑ ह॒व्यं व॑क्ष्याम इति तेभ्य
एतच्चतु॑-र्गृहीतम-धारयन् पुरोऽनु वा॒क्यायै॑ या॒ज्यायै॑ दे॒वतायै॑
वषट्काराय यच्चतु॑र्गृहीतं जु॒होति॑ छन्दा॒स्येव॑ तत् प्रीणाति तान्यस्य
प्री॒तानि॑ दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑हन्ति यं का॒मये॑त -[] 1

5.1.1.1 - Padam

सा॒वि॒त्राणि॑ । जु॒होति॑ । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै । चतु॑र्गृहीतेनेति॑
चतुः – गृही॑तेन । जु॒होति॑ । चतु॑ष्पाद इति॑ चतुः-पा॒दः । प॒शवः॑ ।
प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । चत॑स्रः । दि॒शः । दि॒क्षु । ए॒व ।
प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । छन्दा॑सि । दे॒वेभ्यः॑ । अ॒पेति॑ । अ॒क्राम॑न् । न ।
वः । अ॒भा॒गानि॑ । ह॒व्यम् । व॒क्ष्यामः॑ । इति॑ । ते॒भ्यः । ए॒तत् ।
चतु॑र्गृहीतमिति॑ चतुः – गृही॑तम् । अ॒धारय॑न् । पु॒रोनु॒वाक्या॑या इति॑
पु॒रः – अ॒नुवा॒क्यायै॑ । या॒ज्यायै॑ । दे॒वता॑यै । व॒षट्का॒रायेति॑
व॒षट् – का॒राय॑ । यत् । चतु॑र्गृहीतमिति॑ चतुः – गृही॑तम् । जु॒होति॑ ।
छन्दा॑सि । ए॒व । तत् । प्री॒णाति॑ । तामि॑ । अ॒स्य । प्री॒तानि॑ ।
दे॒वेभ्यः॑ । ह॒व्यम् । व॒हन्ति॑ । यम् । का॒मये॑त । 1 (50)

5.1.1.2

पा॒पी॒यान्त् स्या॑दित्ये॒कैकं॑ तस्य॑ जु॒हुया॑-दाहु॒तीभि॑रे॒वैन॑मप॒ गृह्णा॑ति
पा॒पी॒यान् भ॑वति यं का॒मये॑त व॒सी॒यान्त् स्या॑दिति॑ सर्वा॒णि
तस्या॑ऽनु॒द्रुत्य॑ जु॒हुया॑दाहु॒त्यैवैन॑मभि॒ क्रम॑यति॒ वसी॑यान् भ॒वत्यथो॑

य॒ज्ञस्यै॑वै॒षा-ऽभि॑क्रान्तिरेति॑ वा ए॒ष य॒ज्ञमु॑खा-दृ॒द्ध्या यो॑ऽग्नेर्दे॒वता॑या
ए॒त्यष्टा॑वे॒तानि॑ सा॒वित्रा॑णि भवन्त्यष्टाक्षरा॑ गायत्री॑ गाय॒त्रो - [] 2

5.1.1.2 - Padam

पापी॑यान् । स्यात् । इति॑ । एकै॑कमित्ये॒कम् - एक॑म् । तस्य॑ ।
जुहु॑यात् । आहु॑तीभि॒रित्याहु॑ति - भिः । ए॒व । ए॒नम् । अवे॑ति ।
गृह्णा॑ति । पापी॑यान् । भव॑ति । यम् । काम॑येत । वसी॑यान् । स्यात् ।
इति॑ । सर्वा॑णि । तस्य॑ । अनु॒द्रुत्ये॑त्यनु - द्रुत्य॑ । जुहु॑यात् ।
आहु॑त्येत्या - हु॒त्या । ए॒व । ए॒नम् । अभी॑ति । क्रम॑यति । वसी॑यान् ।
भव॑ति । अथो॑ इति॑ । य॒ज्ञस्य॑ । ए॒व । ए॒षा । अभि॑क्रान्तिरित्यभि -
क्रान्तिः॑ । एति॑ । वै । ए॒षः । य॒ज्ञमु॑खादिति॑ य॒ज्ञ-मु॑खात् । ऋ॒द्ध्याः॑ ।
यः । अ॒ग्नेः । दे॒वता॑याः । एति॑ । अष्टौ॑ । ए॒तानि॑ । सा॒वित्रा॑णि ।
भव॑न्ति । अष्टाक्ष॑रेत्यष्टा - अक्ष॑रा । गाय॑त्री । गाय॒त्रः । 2 (50)

5.1.1.3

ऽग्नि॑स्तेनै॒व य॒ज्ञमु॑खादृ॒द्ध्या अ॒ग्नेर्दे॒वता॑यै नैत्यष्टौ॑ सा॒वित्रा॑णि
भव॑न्त्याहु॒तिर्न॒वमी॑ त्रि॒वृ॒तमे॒व य॒ज्ञमु॑खे वि॒यात॑यति॒ यदि॑ काम॑येत

छन्दा॑सि॒ य॒ज्ञय॒शसे॑ना॒ ऽर्प॑ये॒यमि॒त्यृच॑मन्त॒मां कुर्या॑च्छन्दा॒स्येव॑
य॒ज्ञय॒शसे॑ना॒ ऽर्प॑यति॒ यदि॑ का॒मये॑त॒ यज॑मानं॒ य॒ज्ञय॒शसे॑ना॒ ऽर्प॑ये॒यमि॒ति
य॒जुरन्त॑मं कुर्या॑द्-यज॑मानमे॒व य॒ज्ञय॒शसे॑ना॒ ऽर्प॑यत्यृ॒चा स्तोम॑
सम॑र्द्धये॒त्या - [] 3

5.1.1.3 - Padam

अ॒ग्निः । ते॒न । ए॒व । य॒ज्ञमु॒खादि॑ति॒ य॒ज्ञ - मु॒खात् । ऋ॒द्ध्याः॑ ।
अ॒ग्नेः । दे॒वता॑यै । न । ए॒ति । अ॒ष्टौ । सा॒वि॒त्राणि॑ । भ॒वन्ति॑ ।
आ॒हु॒तिरि॒त्या - हू॒तिः । न॒वमी॑ । त्रि॒वृ॒तमि॑ति॒ त्रि - वृ॒तम् । ए॒व ।
य॒ज्ञमु॒ख इति॑ य॒ज्ञ - मु॒खे । वी॒ति । या॒तय॑ति । य॒दि । का॒मये॑त ।
छन्दा॑सि॒ य॒ज्ञय॒शसे॑नेति॒ य॒ज्ञ - य॒शसे॑न । अ॒र्प॑ये॒यम् । इति॑ ।
ऋ॒चम् । अ॒न्त॒माम् । कुर्या॑त् । छन्दा॑सि॒ ए॒व । य॒ज्ञय॒शसे॑नेति॒
य॒ज्ञ - य॒शसे॑न । अ॒र्प॑यति॒ यदि॑ का॒मये॑त । यज॑मानम् ।
य॒ज्ञय॒शसे॑नेति॒ य॒ज्ञ - य॒शसे॑न । अ॒र्प॑ये॒यम् । इति॑ । य॒जुः ।
अ॒न्त॒मम् । कुर्या॑त् । यज॑मानम् । ए॒व ।

य॒ज्ञय॑श॒सेने॑ति य॒ज्ञ – य॒शसे॑न । अ॒र्पय॑ति । ऋ॒चा । स्तो॒मम् ॥

स॒मि॒ति । अ॒र्धय॑ । इति॑ । 3 (50)

5.1.1.4

–ह॒ समृ॑द्ध्यै चतु॒र्भिर॑भि॒मा द॑त्ते च॒त्वारि॑ छन्दा॒ंसि॑ छन्दा॒भिरे॑व
दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सव॑ इत्या॒ह प्र॒सूत्या॑ अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त
स वे॒णुं प्रा॑ऽवि॒शथ् स ए॒तामू॑तिम॒नु सम॑चरद्–यद्–वे॒णोः सु॑षि॒रꣳ
सु॑षि॒रा-ऽभि॑र्भवति स॒योनि॑त्वाय स यत्र॑यत्रा॒ऽवस॑त् तत् कृ॒ष्णम॑भवत्
कल्मा॑षी भवति रू॒पसमृ॑द्ध्यै उ॒भय॑तः क्षू॒र्णोर्भ॑वतीतश्चा॒ऽ- ()

–मु॒तश्चा॒ऽर्कस्या॑-वरु॑द्ध्यै व्याम॒मात्री॑ भवत्ये॒ताव॑द्वै पु॒रुषे॑ वी॒र्यं
‘वी॒र्यस॑मि॒ता ऽप॑रि॒मिता॑ भवत्य-प॒रि॒मित॑स्या॒ऽवरु॑द्ध्यै यो व॒नस्प॑तीनां
फ॒लग्र॑हिः स ए॒षां ‘वी॒र्या॑वान् फ॒लग्र॑हिर्वे॒णु-वै॒णवी॑ भवति वी॒र्य॑स्या
वरु॑द्ध्यै । 4

5.1.1.4 - Padam

आ॒ह । समृ॑द्ध्यै इति सं – ऋ॒द्ध्यै । चतु॒र्भिर॑ति चतुः – भिः ।
अ॒भिम् । ए॒ति । द॑त्ते । च॒त्वारि॑ । छन्दा॒ंसि ।

छन्दो॑भिरिति॒ छन्दः॑ – भिः॑ । ए॒व । दे॒वस्य॑ । त्वा॒ । स॒वितुः॑ । प्र॒स॒व
 इति॑ प्र – स॒वे । इति॑ । आ॒ह । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै । अ॒ग्निः ।
 दे॒वेभ्यः॑ । नि॒ला॒य॒त । सः । वे॒णुम् । प्रेति॑ । अ॒वि॒श॒त् । सः । ए॒ताम् ।
 ऊ॒तिम् । अ॒नु । स॒मि॒ति । अ॒च॒र॒त् । य॒त् । वे॒णोः॑ । सु॒षि॒रम् ।
 सु॒षि॒रा । अ॒भिः॑ । भ॒व॒ति । स॒यो॒नि॒त्वा॒येति॑ स॒यो॒नि – त्वा॒य । सः ।
 य॒त्र॒य॒त्रेति॑ य॒त्र – य॒त्र । अ॒व॒स॒त् । त॒त् । कृ॒ष्णम् । अ॒भ॒व॒त् ।
 क॒ल्मा॒षी । भ॒व॒ति । रू॒प॒स॒मृ॒द्ध्य॒ा इति॑ रू॒प – स॒मृ॒द्ध्यै॑ ।
 उ॒भ॒य॒तः क्ष॒णूरि॒त्यु॒भ॒य॒तः-क्ष॒णूः । भ॒व॒ति । इ॒तः । च () । अ॒मु॒तः ।
 च । अ॒र्क॒स्य॑ । अ॒व॒रु॒द्ध्य॒ा इत्य॑व – रु॒द्ध्यै॑ । व्या॒म॒मा॒त्रीति॑
 व्या॒म – मा॒त्री । भ॒व॒ति । ए॒ता॒व॒त् । वै । पु॒रु॒षे । वी॒र्य॑म् ।
 वी॒र्य॑स॒म्मि॒तेति॑ वी॒र्य – स॒म्मि॒ता । अ॒प॒रि॒मि॒तेत्य॑प॒रि-मि॒ता । भ॒व॒ति ।
 अ॒प॒रि॒मि॒तस्ये॑त्य॒प॒रि – मि॒तस्य॑ । अ॒व॒रु॒द्ध्य॒ा इत्य॑व – रु॒द्ध्यै॑ । यः ।
 व॒न॒स्प॒तीना॑म् । फ॒ल॒ग्र॒हि॒रिति॑ फ॒ल – ग्र॒हिः । सः । ए॒षाम् ।
 वी॒र्या॑वा॒निति॑ वी॒र्य – वा॒न् । फ॒ल॒ग्र॒हि॒रिति॑ फ॒ल – ग्र॒हिः । वे॒णुः ।

वै॒णवी॑ । भ॒वति॑ । वी॒र्य॑स्य । अ॒वरु॑द्ध्य॒ इत्य॑व – रु॒द्ध्यै॑ । 4 (77)

(का॒मये॑त – गा॒यत्रो॑ – ऽर्द्धये॑ति – च – स॒प्तवि॑ंशतिश्च) (A1)

5.1.2.1

व्यृ॒द्धं॑ वा॒ एत॑द्-य॒ज्ञस्य॑ यद॒यजु॑ष्केण क्रि॒यत॑ इ॒माम॑गृ॒भ्णन्
र॒शना॑-मृ॒तस्ये॑त्य॒श्वाभि॑धानी॒मा द॑त्ते यजु॑ष्कृत्यै य॒ज्ञस्य॑ स॒मृद्ध्यै॑ प्र॒तूर्तं॑
वा॒जिन्ना॑ द्र॒वेत्य॑श्च॒मभि॑ द॒धाति॑ रू॒पमे॒वास्यै॑तन् म॒हिमा॑नं वा॒चष्टे॑
यु॒ञ्जाथा॑ रा॒सभं॑ यु॒वमि॑ति ग॒र्दभ॑मसे॒त्येव॑ ग॒र्दभं॑ प्र॒ति ष्ठा॑पयति
तस्मा॑द॒श्वाद्-ग॒र्दभो॑ऽस॒त्तरो॑ यो॒गेयो॑गे त॒वस्तर॑मित्याह – [] 5

5.1.2.1 - Padam

व्यृ॒द्धमि॑ति वि – ऋ॒द्धम् । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत् ।
अ॒यजु॑ष्के॒णेत्य॑यजुः-के॒न । क्रि॒यते॑ । इ॒माम् । अ॒गृ॒भ्णन् । र॒शना॑म् ।
ऋ॒तस्य॑ । इति॑ । अ॒श्वाभि॑धानी॒मित्य॑श्च – अ॒भिधा॑नीम् । एति॑ । द॒त्ते ।
यजु॑ष्कृत्या इति॑ यजुः-कृत्यै । य॒ज्ञस्य॑ । स॒मृद्ध्य॑ इति॑ सं-ऋ॒द्ध्यै ।
प्र॒तूर्त॑मि॒ति प्र – तूर्त॑म् । वा॒जिन् । एति॑ । द्र॒व । इति॑ । अ॒श्वम् ।
अ॒भीति॑ । द॒धाति॑ । रू॒पम् । ए॒व । अ॒स्य॑ । ए॒तत् । म॒हिमा॑नम् ।

व्याचष्ट॑ इति॑ वि – आचष्टे॑ । युञ्ज॑ताथाम् । रास॑भम् । युव॑म् । इति॑ ।
 गर्द॑भम् । अस॑ति । ए॒व । गर्द॑भम् । प्रतीति॑ । स्थाप॑यति । तस्मा॑त् ।
 अश्वा॑त् । गर्द॑भः । अस॑त्तर इत्यस॑त् – तरः॑ । योगे॑योग इति॑
 योगे॑ – योगे॑ । तव॑स्तरमि॑ति तवः॑ – तरम् । इति॑ । आ॒ह । 5 (50)

5.1.2.2

योगे॑योग ए॒वैनं॑ यु॒ङ्क्ते॑ वाजे॑वाजे ह॒वाम॑ह इत्या॒हान्नं॑ वै वाजो॑-ऽन्नमे॑वाव
 रुन्धे॑ सखा॒य इन्द्र॑मू॒तय॑ इत्याहेन्द्रि॒यमे॑वाव रुन्धे॑ ऽग्नि॒र्दे॒वेभ्यो॑ निला॒यत॑
 तं प्र॒जाप॑तिरन्वविन्दत् प्राजाप॒त्योऽश्नो॑ ऽश्ने॒न सं भ॑रत्यनु॒वित्यै॑
 पाप॑वस्यसं वा ए॒तत् क्रि॑यते यच्छ्रे॒यसा॑ च पापी॒यसा॑ च समा॒नं क॑र्म
 कु॒र्वन्ति॑ पापी॒यान्- [] 6

5.1.2.2 - Padam

योगे॑योग इति॑ योगे॑ – योगे॑ । ए॒व । ए॒नम् । यु॒ङ्क्ते॑ । वाजे॑वाज इति॑
 वाजे॑ – वाजे॑ । ह॒वाम॑हे । इति॑ । आ॒ह । अ॒न्नम् । वै । वाजः॑ ।
 अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । सखा॒यः । इन्द्र॑म् । ऊ॒तये॑ । इति॑ ।
 आ॒ह । इन्द्रि॒यम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ ।

निला॑यत । तम् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा-प॑तिः । अ॒न्वि॑ति । अ॒वि॒न्द॑त् ।
 प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्रा॒जा – प॑त्यः । अ॒श्वः । अ॒श्वे॑न । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ ।
 अ॒नु॒वि॒त्त्या॑ इत्य॑नु – वि॒त्त्यै॑ । पा॒पव॑स्यस॒मि॒ति॑ पा॒प – व॑स्यसम् ।
 वै । ए॒त॒त् । क्रि॒य॒ते॑ । य॒त् । श्रे॑यसा । च । पा॒पी॒य॒सा॑ । च ।
 स॒मा॒न॒म् । क॒र्म॑ । कु॒र्व॒न्ति॑ । पा॒पी॒या॒न् । 6 (50)

5.1.2.3

ह्य॒श्वाद्-ग॒र्दभो॑ऽश्वं॒ पूर्वं॑ न॒य॒न्ति॑ पा॒पव॑स्य-स॒स्य॑ व्या॒वृ॒त्त्यै॑
 तस्मा॑च्छ्रे॒याऽसं॑ पा॒पी॒या॒न् प॒श्चाद॑न्वेति॑ बहु॒र्वे॑ भव॒तो॒ भ्रातृ॑व्यो
 भव॑तीव॒ खलु॑ वा ए॒ष यो॑ऽग्निं चि॒नु॒ते॑ व॒ज्र्य॑श्वः प्र॒तूर्व॑न्ने॒ह्यव॑-क्राम॒न्न-
 श॑स्तीरि॒त्याह॑ व॒ज्रेणै॑व पा॒प्मानं॑ भ्रातृ॑व्यम॒व क्राम॑ति रु॒द्रस्य॑
 गा॒णप॑त्यादि॒त्याह॑ रौ॒द्रा वै प॒शवो॑ रु॒द्रादे॑व- [] 7

5.1.2.3 - Padam

हि । अ॒श्वा॒त् । ग॒र्दभः॑ । अ॒श्व॒म् । पूर्वं॑ । न॒य॒न्ति॑ । पा॒पव॑स्यस॒स्ये॑ति॑
 पा॒प – व॑स्यस॒स्य॑ । व्या॒वृ॒त्त्या॑ इति॑ वि – आ॒वृ॒त्त्यै॑ । तस्मा॑त् ।
 श्रे॒याऽसं॑ । पा॒पी॒या॒न् । प॒श्चा॒त् । अ॒न्वि॑ति । ए॒ति॑ । बहुः॑ । वै ।

भवतः । भ्रातृव्यः । भवति । इव । खलु । वै । एषः । यः ।
 अग्निम् । चिनुते । वज्री । अश्वः । प्रतूर्वन्निति प्र – तूर्वन् । एति ।
 इहि । अवक्रामन्नित्यव – क्रामन् । अशस्तीः । इति । आह ।
 वज्रेण । एव । पाप्मानम् । भ्रातृव्यम् । अवेति । क्रामति । रुद्रस्य ।
 गाणपत्यादिति गाण – पत्यात् । इति । आह । रौद्राः । वै । पशवः ।

रुद्रात् । एव । 7 (50)

5.1.2.4

पशून् निर्याच्याऽऽत्मने कर्म कुरुते पूष्णा सयुजा सहेत्याह पूषा वा
 अध्वनाऽ सन्नेता समष्ट्यै पुरीषायतनो वा एष यदग्निरङ्गिरसो वा
 एतमग्रे देवतानाऽ समभरन् पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्य-
 मङ्गिरस्व-दच्छेहीत्याह सायतनमेवैनं देवताभिः सं भरत्यग्निं
 पुरीष्य-मङ्गिरस्व-दच्छेम इत्याह येन- [] 8

5.1.2.4 - Padam

पशून् । निर्याच्येति निः – याच्य । आत्मने । कर्म । कुरुते । पूष्णा ।
 सयुजेति स – युजा । सह । इति । आह । पूषा । वै । अध्वनाम् ।

स॒न॒ने॒ते॒ति॒ सं – ने॒ता । स॒म॒ष्ट्या॒ इति॒ सं – अ॒ष्ट्यै॒ । पु॒री॒षाय॑तन॒ इति॒
 पु॒री॒ष – आ॒य॒तनः॑ । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । अ॒ङ्गि॒रसः॑ । वै ।
 ए॒तम् । अ॒ग्ने॒ । दे॒वता॑नाम् । स॒मि॒ति॒ । अ॒भर॑न् । पृ॒थि॒व्याः ।
 स॒ध॒स्था॑दि॒ति॒ स॒ध – स्था॑त् । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गि॒रस्व॑त् ।
 अ॒च्छ । इ॒हि । इति॑ । आ॒ह । सा॒य॒तन॑मि॒ति॒ स – आ॒य॒तन॑म् ।
 ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑भिः । स॒मि॒ति॒ । भ॒रति॑ । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् ।
 अ॒ङ्गि॒रस्व॑त् । अ॒च्छ । इ॒मः । इति॑ । आ॒ह । ये॒न । 8 (50)

5.1.2.5

स॒ङ्ग॒च्छ॑ते वा॒जमे॑वा॒स्य वृ॒द्धे प्र॒जाप॑तये प्र॒तिप्रो॑च्या॒ग्निः स॒म्भृ॑त्य
 इ॒त्याहु॑रि॒यं वै प्र॒जाप॑तिस्तस्या ए॒तच्छ्रो॑त्रं य॒द्वल्मी॑कोऽग्निं पु॒री॒ष्य-
 म॒ङ्गि॒रस्व॑द्-भ॒रि॒ष्याम॑ इति॒ वल्मी॑कव॒पामु॑प तिष्ठते सा॒क्षादे॑व
 प्र॒जाप॑तये प्र॒तिप्रो॑च्याऽग्निं सं भ॒रत्य॑ग्निं पु॒री॒ष्य-म॒ङ्गि॒रस्व॑द्-भ॒राम॑
 इ॒त्याह॑ ये॒न सं॒ग॒च्छ॑ते वा॒जमे॑वा॒स्य वृ॒द्धे ऽन्व॑ग्निरु॒षसा॑मग्र- [] 9

5.1.2.5 - Padam

संगच्छ॑त इति॑ सं – गच्छ॑ते । वाज॑म् । ए॒व । अ॒स्य । वृ॒द्धे ।
प्रजा॑पतय इति॑ प्रजा॑-पतये । प्रति॑प्रोच्येति॑ प्रति – प्रोच्य॑ । अ॒ग्निः ।
संभृ॑त्य इति॑ सं – भृ॑त्यः । इति॑ । आ॒हुः । इ॒यम् । वै । प्रजा॑पतिरिति॑
प्रजा॑-पतिः । तस्याः॑ । ए॒तत् । श्रो॑त्रम् । यत् । व॒ल्मीकः॑ । अ॒ग्निम् ।
पु॒रीष्य॑म् । अ॒ङ्गिर॑स्वत् । भ॒रिष्या॑मः । इति॑ । व॒ल्मीक॑वपामिति॑
व॒ल्मीक॑ – व॒पाम् । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । सा॒क्षादिति॑ स-अ॒क्षात् । ए॒व ।
प्रजा॑पतय इति॑ प्रजा॑ – पतये । प्रति॑प्रोच्येति॑ प्रति – प्रोच्य॑ ।
अ॒ग्निम् । स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । अ॒ग्निम् । पु॒रीष्य॑म् । अ॒ङ्गिर॑स्वत् ।
भ॒रामः॑ । इति॑ । आ॒ह । येन॑ । संगच्छ॑त इति॑ सं-गच्छ॑ते । वाज॑म् ।
ए॒व । अ॒स्य । वृ॒द्धे । अ॒न्विति॑ । अ॒ग्निः । उ॒षसाम्॑ । अ॒ग्रम् । 9 (50)

5.1.2.6

म॒ख्यदि॑त्याहा-नु॒ख्यात्या॑ आ॒गत्य॑ वाज्य॑ध्वन आ॒क्रम्य॑ वाजिन्
पृ॒थि॒वीमि॑त्याहे च्छ॒त्येवैनं॑ पूर्॒वया॑ वि॒न्दत्यु॑त्तरया॑ द्वाभ्या॑मा क्र॒मय॑ति
प्रति॑ष्ठित्या॑ अ॒नुरू॑पाभ्यां॑ तस्मा॑द॒नुरू॑पाः प॒शवः॑ प्रजा॑यन्ते॒ द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठं

पृ॒थि॒वी स॒ध॒स्थ॒मि॒त्या॒है॒भ्यो वा ए॒तं लो॒के॒भ्यः प्र॒जा॒प॒तिः स॒मै॒र॒य॒द्
रू॒प॒मे॒वा॒स्यै-त॒न्म॒हि॒मानं॑ व्या॒च॒ष्टे व॒ज्री वा () ए॒ष य॒द॒श्चो
द॒द्-भि॒र॒न्य॒तो॒द॒द्भ्यो भू॒यां लो॒म॒भि॒रु॒भ॒या॒द॒द्भ्यो यं द्वि॒ष्यात्
त॒म॒ध॒स्प॒दं ध्या॒ये॒द्-व॒ज्रे॒णै॒वैन॑ स्तृ॒णु॒ते । 10

5.1.2.6 - Padam

अ॒ख्य॒त् । इति॑ । आ॒ह । अ॒नु॒ख्या॒त्या इ॒त्य॒नु - ख्या॒त्यै ।
आ॒ग॒त्ये॒त्या - ग॒त्य । वा॒जी । अ॒ध्व॒नः । आ॒क्र॒म्ये॒त्या - क्र॒म्य ।
वा॒जि॒न् । पृ॒थि॒वी॒म् । इति॑ । आ॒ह । इ॒च्छ॒ति । ए॒व । ए॒न॒म् । पू॒र्व॒या ।
वि॒न्द॒ति । उ॒त्त॒र॒ये॒त्यु॒त् - त॒र॒या । द्वा॒भ्या॒म् । ए॒ति । क्र॒म॒य॒ति ।
प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अ॒नु॒रू॒पा॒भ्या॒मि॒त्य॒नु - रू॒पा॒भ्या॒म् ।
त॒स्मा॒त् । अ॒नु॒रू॒पा इ॒त्य॒नु-रू॒पाः । प॒श॒वः । प्रे॒ति । जा॒य॒न्ते॑ । द्यौः ।
ते । पृ॒ष्ठ॒म् । पृ॒थि॒वी । स॒ध॒स्थ॒मि॒ति स॒ध - स्थ॒म् । इति॑ । आ॒ह ।
ए॒भ्यः । वै । ए॒त॒म् । लो॒के॒भ्यः । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति प्र॒जा - प॒तिः ।
स॒मि॒ति । ऐ॒र॒य॒त् । रू॒प॒म् । ए॒व । अ॒स्य॒ । ए॒त॒त् । म॒हि॒मा॒न॒म् ।

व्याचष्ट॑ इति॑ वि – आचष्टे॑ । वज्री॑ । वै () । एषः॑ । यत् । अश्वः॑ ।
दद्विरिति॑ दत् – भिः॑ । अन्यतो॑दद्भ्य इत्यन्यतो॑दत्-भ्यः॑ । भूयान्॑ ।
लोमभिरिति॑ लोम-भिः॑ । उभयादद्भ्य इत्युभयादत् – भ्यः॑ । यम् ।
द्विष्यात् । तम् । अधस्पदमित्यधः – पदम् । ध्यायेत् । वज्रेण॑ । एव ।
एनम् । स्तृणुते॑ । 10 (67) (आह – पापीयान् – रुद्रादेव – येना –
ऽग्रं – वज्री वै – सप्त दश च) (A2)

5.1.3.1

उत्क्रामो-दक्रमीदिति॑ द्वाभ्यामुत्क्रमयति॑ प्रतिष्ठित्या॑ अनुरूपाभ्यां
तस्मादनुरूपाः पशवः॑ प्रजायन्ते॑ ऽप उप सृजति॑ यत्र वा आप उप
गच्छन्ति॑ तदोषधयः॑ प्रति तिष्ठन्त्योषधीः॑ प्रतितिष्ठन्तीः॑ पशवोऽनु
प्रति तिष्ठन्ति॑ पशून् यज्ञो यज्ञं यजमानो॑ यजमानं प्रजास्तस्मादप उप
सृजति॑ प्रतिष्ठित्यै॑ यदध्वर्यु-रनग्नावाहुतिं॑ जुहुयादन्धो॑ ऽध्वर्युः-[]11

5.1.3.1 - Padam

उदिति॑ । क्राम॑ । उदिति॑ । अक्रमीत् । इति॑ । द्वाभ्याम् । उदिति॑ ।
क्रमयति॑ । प्रतिष्ठित्या॑ इति॑ प्रति – स्थित्यै॑ ।

अ॒नुरू॒पाभ्या॑मित्यनु॒-रू॒पाभ्या॑म् । तस्मा॑त् । अ॒नुरू॒पा इत्यनु॒-रू॒पाः ।
 प॒शवः॑ । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । अ॒पः । उ॒पेति॑ । सृ॒जति॑ । यत्र॑ । वै ।
 आ॒पः । उ॒पग॑च्छन्तीत्यु॒प - ग॑च्छन्ति । तत् । ओ॒षध॑यः । प्र॒तीति॑ ।
 ति॒ष्ठन्ति॑ । ओ॒षधीः॑ । प्र॒तिति॑ष्ठन्तीरिति॑ प्र॒ति - ति॑ष्ठन्तीः । प॒शवः॑ ।
 अ॒नु । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । प॒शून् । य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् । य॒जमा॑नः ।
 य॒जमा॑नम् । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । तस्मा॑त् । अ॒पः । उ॒पेति॑ । सृ॒जति॑ ।
 प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । यत् । अ॒ध्वर्युः॑ । अ॒न॒ग्नौ ।
 आ॒हुति॑मित्या - हु॒तिम् । जु॒हुया॑त् । अ॒न्धः । अ॒ध्वर्युः॑ । 11 (50)

5.1.3.2

स्याद्-र॒क्षाँ॑सि॒ य॒ज्ञँ॑ ह॒न्युर्॑.हि॒रण्य॑मु॒पास्य॑ जु॒होत्य॑ग्नि॒वत्ये॑व
 जु॒होति॑ ना॒न्धो॑-ऽध्व॒र्युर्भ॑वति॒ न य॒ज्ञँ॑ र॒क्षाँ॑सि॒ घ्नन्ति॑ जि॒घर्म्य॑ग्निं
 म॒नसा॑ घृ॒तेने॑त्याह॒ म॒नसा॑ हि पु॒रुषो॑ य॒ज्ञम॑भि॒गच्छ॑ति॒ प्र॒तिक्ष्य॑न्तं
 भु॒वनानि॑ वि॒श्वेत्या॑ह॒ सर्व॑ँ ह्ये॒ष प्र॒त्यङ् क्षेति॑ पृ॒थुं ति॒रश्वा॑ व॒यसा॑
 बृ॒हन्त॑मित्या॒हाऽल्पो॑ ह्ये॒ष जा॒तो म॒हान् -[] 12

5.1.3.2 - Padam

स्यात् । रक्षा॑सि । य॒ज्ञम् । ह॒न्युः । हिर॑ण्यम् । उपा॑स्येत्युप –
अस्य॑ । जुहो॑ति । अ॒ग्नि॒वती॒त्यग्नि॑ – वति॑ । ए॒व । जुहो॑ति ।
न । अ॒न्धः । अ॒ध्वर्युः । भव॑ति । न । य॒ज्ञम् । रक्षा॑सि । घ्न॑न्ति ।
जिघ॑र्मि । अ॒ग्निम् । मन॑सा । घृ॒तेन॑ । इति॑ । आ॒ह । मन॑सा । हि ।
पुरु॑षः । य॒ज्ञम् । अ॒भिगच्छ॑तीत्यभि – गच्छ॑ति । प्र॒तिक्ष्य॑न्तमिति॑
प्रति॑ – क्ष्य॑न्तम् । भुव॑नानि । विश्वा॑ । इति॑ । आ॒ह । सर्व॑म् । हि ।
ए॒षः । प्र॒त्यङ् । क्षे॑ति । पृ॒थुम् । ति॒रश्वा । वय॑सा । बृ॒हन्त॑म् । इति॑ ।
आ॒ह । अ॒ल्पः । हि । ए॒षः । जा॒तः । म॒हान् । 12 (50)

5.1.3.3

भव॑ति व्य॒चिष्ट॑मन्नं र॒भसं॑ वि॒दान॑मित्याहा ऽन्न॑मेवाऽस्मै॑ स्व॒दय॑ति
सर्व॑मस्मै॑ स्व॒दते॑ य ए॒वं वे॒दा ऽऽत्वा॑ जिघ॑र्मि वच॑सा घृ॒तेने॑त्याह
तस्मा॑द्-यत् पुरु॑षो मन॑सा-ऽभि॒गच्छ॑ति तद्-वा॒चा व॑दत्य र॒क्षसे॑त्याह
र॒क्षसा॑मप॒हत्यै॑ मर्य॑श्रीः स्पृ॒हय॑द्-व॒र्णो अ॒ग्निरि॑त्याहा-प॒चिति॑मे॒वा-
ऽस्मिन्॑ दधा॒त्य-प॒चिति॑मान् भव॑ति य ए॒वं -[] 13

5.1.3.3 - Padam

भवति । व्यचिष्ठम् । अन्नम् । रभसम् । विदानम् । इति । आह ।
अन्नम् । एव । अस्मै । स्वदयति । सर्वम् । अस्मै । स्वदते । यः ।
एवम् । वेद । एति । त्वा । जिघर्षि । वचसा । घृतेन । इति । आह ।
तस्मात् । यत् । पुरुषः । मनसा । अभिगच्छतीत्यभि – गच्छति ।
तत् । वाचा । वदति । अरक्षसा । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्या
इत्यप – हत्यै । मर्यश्रीरिति मर्य – श्रीः । स्पृहयद् वर्ण इति
स्पृहयत्-वर्णः । अग्निः । इति । आह । अपचितिमित्यप-चितिम् ।
एव । अस्मिन् । दधाति । अपचितिमानित्यपचिति – मान् । भवति ।
यः । एवम् । 13 (50)

5.1.3.4

वेद मनसा त्वै तामाप्नुमर्हति यामध्वर्युर-नग्नावाहुतिं जुहोति
मनस्वतीभ्यां जुहोत्याहुत्योराप्त्यै द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै यज्ञमुखे यज्ञमुखे
वै क्रियमाणे यज्ञं रक्षांसि जिघांसन्त्येतरहि खलु वा एतद्-
यज्ञमुखं यर्ह्येनदाहुतिरनुते परि लिखति रक्षसामपहत्यै तिसृभिः

परि॑ लिखति॑ त्रिवृ॑द्वा अ॒ग्निर्या॑वाने॒वा-ऽग्नि॑स्तस्मा॒द्-रक्षा॑स्यप॑
हन्ति- [] 14

5.1.3.4 - Padam

वे॒द । मन॑सा । तु । वै । ताम् । आप्तु॑म् । अर्॒हति॑ । याम् । अध्व॑र्युः ।
अ॒न॒ग्नौ । आहु॑तिमि॒त्या - हु॒तिम् । जु॒होति॑ । मन॑स्वतीभ्याम् ।
जु॒होति॑ । आहु॑त्यो॒रि॒त्या - हू॒त्योः । आप्त्यै॑ । द्वाभ्या॑म् । प्रति॑ष्ठित्या
इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । य॒ज्ञमु॒खे य॒ज्ञमु॒ख इति॑ य॒ज्ञमु॒खे - य॒ज्ञमु॒खे ।
वै । क्रि॒यमा॑णे । य॒ज्ञम् । रक्षा॑सि । जिघा॑सन्ति । ए॒तर्॒हि ।
खलु॑ । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । यर्॒हि । ए॒नत् ।
आहु॑तिरि॒त्या - हु॒तिः । अ॒श्नु॒ते । परी॑ति । लि॒खति॑ । रक्ष॑साम् ।
अप॑हत्या इत्यप॑ - ह॒त्यै । ति॒सृभि॑रिति॑ ति॒सृ - भिः । परी॑ति ।
लि॒खति॑ । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । वै । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व ।
अ॒ग्निः । तस्मा॑त् । रक्षा॑सि । अपे॑ति । ह॒न्ति । 14 (50)

5.1.3.5

गायत्रिया परि लिखति तेजो वै गायत्री तेजसैवैनं परिगृह्णाति त्रिष्टुभा
 परि लिखतीन्द्रियं वै त्रिष्टुगिन्द्रियेणैवैनं परि गृह्णात्यनुष्टुभा परि
 लिखत्यनुष्टुप् सर्वाणि छन्दांसि परिभूः पर्याप्त्यै मध्यतोऽनुष्टुभा
 वाग्वा अनुष्टुप् तस्मान् मध्यतो वाचा वदामो गायत्रिया प्रथमया परि
 लिखत्यथा-ऽनुष्टुभाऽथ त्रिष्टुभा तेजो वै गायत्री () यज्ञो
 ऽनुष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुप् तेजसा चैवेन्द्रियेण चोभयतो यज्ञं परि

गृह्णाति । 15

5.1.3.5 - Padam

गायत्रिया । परीति । लिखति । तेजः । वै । गायत्री । तेजसा । एव ।
 एनम् । परीति । गृह्णाति । त्रिष्टुभा । परीति । लिखति । इन्द्रियम् ।
 वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियेण । एव । एनम् । परीति । गृह्णाति ।
 अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । परीति । लिखति । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् ।
 सर्वाणि । छन्दांसि । परिभूरिति परि - भूः । पर्याप्त्या इति
 परि - आप्त्यै । मध्यतः । अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । वाक् । वै ।

अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्यनु॑ – स्तुप् । तस्मा॑त् । म॒ध्यतः॑ । वा॒चा । व॒दामः॑ ।
 गाय॑त्रिया । प्रथ॑मया॑ । परी॑ति । लि॒खति॑ । अथ॑ ।
 अ॒नु॒ष्टु॒भे॒त्यनु॑ – स्तु॒भा । अथ॑ । त्रि॒ष्टु॒भा । ते॒जः । वै । गाय॑त्री () ।
 य॒ज्ञः । अ॒नु॒ष्टु॒गि॒त्यनु॑ – स्तुक् । इ॒न्द्रि॒यम् । त्रि॒ष्टुप् । ते॒जसा॑ । च ।
 ए॒व । इ॒न्द्रि॒येण॑ । च । उ॒भय॑तः । य॒ज्ञम् । परी॑ति । गृ॒ह्णा॒ति । 15 (63)
 (अ॒न्धो॑ऽद॒ध्वर्यु॑ – म॒हान् – भ॑वति॑ य ए॒व॑ – ह॑न्ति –
 त्रि॒ष्टु॒भा ते॒जो वै गाय॑त्री – त्रयो॑दश च) (A3)

5.1.4.1

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सव॑ इति॑ खन॒ति प्र॒सू॒त्या अ॒थो धू॒ममे॒वैतेन॑
 जन॑यति॒ ज्योति॑ष्मन्तं त्वा॒ग्ने सु॒प्रती॑क॒मित्या॑ह॒ ज्योति॑रे॒वैतेन॑ जन॒यति॑
 सो॒ऽग्नि॑र्जा॒तः प्र॒जाः शु॒चाऽऽर्प॑यत् तं दे॒वा अ॒र्धर्चे॑ना॒शम॑यच्छि॒वं
 प्र॒जाभ्यो॑ऽहि॒ं सन्त॑मित्या॒ह प्र॒जाभ्य॑ ए॒वैनं॑ श॒मय॑ति॒ द्वाभ्यां॑ खन॒ति
 प्रति॑ष्ठित्या॒ अपां॑ पृ॒ष्ठम॑सीति॒ पुष्कर॑पर्ण॒मा – [] 16

5.1.4.1 - Padam

दे॒वस्य॑ । त्वा॒ । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र – स॒वे । इति॑ । ख॒न॒ति ।
प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै । अथो॒ इति॑ । धू॒मम् । ए॒व । ए॒तेन॑ ।
ज॒न॒य॒ति । ज्योति॑ष्मन्तम् । त्वा॒ । अ॒ग्ने । सु॒प्र॒ती॒क॒मि॒ति
सु – प्र॒ती॒कम् । इति॑ । आ॒ह । ज्योतिः॑ । ए॒व । ए॒तेन॑ ।
ज॒न॒य॒ति । सः । अ॒ग्निः । जा॒तः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । शु॒चा ।
आ॒र्प॒य॒त् । तम् । दे॒वाः । अ॒र्ध॒र्चे॒नेत्य॑र्ध – ऋ॒चेन॑ । अ॒श॒म॒य॒न् ।
शि॒वम् । प्र॒जा॒भ्य इति॑ प्र – जा॒भ्यः । अ॒हि॒स॒न्तम् । इति॑ । आ॒ह ।
प्र॒जा॒भ्य इति॑ प्र – जा॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् । श॒म॒य॒ति । द्वा॒भ्याम् ।
ख॒न॒ति । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॒त्यै । अ॒पाम् । पृ॒ष्ठम् । अ॒सि ।
इति॑ । पु॒ष्क॒र॒पर्ण॑मि॒ति पु॒ष्क॒र – पर्ण॑म् । ए॒ति । 16 (50)

5.1.4.2

ह॒र॒त्य॒पांँ॒वा ए॒तत् पृ॒ष्ठंँ॒यत् पु॒ष्क॒र॒पर्ण॑ँ॒ रूपे॑णै॒वैन॑दा ह॒रति॑
पु॒ष्क॒र॒पर्णे॑न॒ सं भ॑रति॒ योनि॑र्वा अ॒ग्नेः पु॒ष्क॒र॒पर्ण॑ँ॒ स॒यो॒नि॒मे॒वाग्नि॑ँ॒
संभ॑रति॒ कृ॒ष्णा॒जि॒नेन॑ संभ॑रति॒ यज्ञो॑ वै कृ॒ष्णा॒जि॒नंँ॒ यज्ञे॑नै॒व यज्ञ॑ँ॒

सं॑भरति॒ यद् ग्रा॒म्याणां॑ प॒शूनां॑ च॒र्मणा॑ सं॒भरे॑द् ग्रा॒म्यान्
प॒शूञ्छु॑चा॒र्पये॑त् कृ॒ष्णाजि॑नेन॒ संभर॑त्या॒रण्या॑ने॒व प॒शून्- [] 17

5.1.4.2 - Padam

हर॑ति । अ॒पाम् । वै । ए॒तत् । पृ॒ष्ठम् । यत् । पु॒ष्कर॑पर्णमि॒ति
पु॒ष्कर॑ – पर्ण॑म् । रू॒पेण॑ । ए॒व । ए॒नत् । ए॒ति । हर॑ति ।
पु॒ष्कर॑पर्णे॒नेति॑ पु॒ष्कर॑ – पर्णे॑न । स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । यो॒निः । वै ।
अ॒ग्नेः । पु॒ष्कर॑पर्णमि॒ति पु॒ष्कर॑ – पर्ण॑म् । स॒योनि॑मि॒ति स॒-यो॒निम् ।
ए॒व । अ॒ग्निम् । स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । कृ॒ष्णाजि॑ने॒नेति॑ कृ॒ष्ण-अ॒जिने॑न ।
स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । य॒ज्ञः । वै । कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जिन॑म् ।
य॒ज्ञेन॑ । ए॒व । य॒ज्ञम् । स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । यत् । ग्रा॒म्याणां॑ ।
प॒शूनां॑ । च॒र्मणा॑ । सं॒भरे॑दिति॑ सं – भ॒रेत् । ग्रा॒म्यान् । प॒शून् ।
शु॒चा । अ॒र्पये॑त् । कृ॒ष्णाजि॑ने॒नेति॑ कृ॒ष्ण – अ॒जिने॑न । स॒मिति॑ ।
भ॒रति॑ । आ॒रण्यान् । ए॒व । प॒शून् । 17 (50)

5.1.4.3

शु॒चाऽर्प॑यति॒ तस्मा॑त् समा॒वत् प॒शूनां॑ प्र॒जाय॑मानाना-मार॒ण्याः प॒शवः॑
कनी॑याऽसः शु॒चा ह्यृ॑ता लो॒मतः॑ संभ॒रत्य॑तो ह्यस्य॒ मे॒ध्यं कृ॑ष्णाजि॒नं
च पु॒ष्कर॑पर्णं च स॒ स्तृ॑णाती॒यं वै कृ॑ष्णाजि॒नम॒सौ पु॒ष्कर॑पर्ण-
मा॒भ्या-मे॒वैन॑-मु॒भय॑तः परि॒गृह्णा॑त्य-ग्नि॒र्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त तमथ॒र्वा-
ऽन्व॑पश्य॒दथ॒र्वा त्वा प्र॑थमो नि॒रम॑न्थद॒ग्न इत्या॑- [] 18

5.1.4.3 - Padam

शु॒चा । अ॒र्प॑यति । तस्मा॑त् । समा॒वत् । प॒शूनाम् । प्र॒जाय॑मानानामि॒ति
प्र-जा॑यमानानाम् । आ॒र॒ण्याः । प॒शवः॑ । कनी॑याऽसः । शु॒चा । हि ।
ऋ॒ताः । लो॒मतः॑ । समि॑ति । भ॒रति॑ । अ॒तः । हि । अ॒स्य । मे॒ध्यम् ।
कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॑ष्ण - अ॒जि॒नम् । च । पु॒ष्कर॑पर्णमि॒ति
पु॒ष्कर॑ - पर्णम् । च । समि॑ति । स्तृ॑णाति । इ॒यम् । वै ।
कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॑ष्ण - अ॒जि॒नम् । अ॒सौ । पु॒ष्कर॑पर्णमि॒ति
पु॒ष्कर॑ - पर्णम् । आ॒भ्याम् । ए॒व । ए॒नम् । उ॒भय॑तः । प॒रीति॑ ।
गृ॒ह्णाति॑ । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ । नि॒लाय॑त । तम् । अथ॒र्वा । अ॒न्वि॑ति ।

अपश्यत् । अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरिति । अमन्थत् । अग्ने ।

इति । 18 (50)

5.1.4.4

–ह य एवैनमन्वपश्यत् तेनैवैनं संभरति त्वामग्ने पुष्करादधीत्याह
पुष्करपर्णे ह्येनमुपश्रितमविन्दत् तमु त्वा दध्यङ्घ्रिरित्याह दध्यङ्वा
आथर्वणस्तेजस्व्यासीत् तेज एवास्मिन् दधाति तमु त्वा पाथ्यो
वृषेत्याह पूर्वमेवोदितमुत्तरेणाभि गृणाति – [] 19

5.1.4.4 - Padam

आह । यः । एव । एनम् । अन्वपश्यदित्यनु–अपश्यत् । तेन । एव ।
एनम् । समिति । भरति । त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति ।
इति । आह । पुष्करपर्ण इति पुष्कर – पर्णे । हि । एनम् ।
उपश्रितमित्युप – श्रितम् । अविन्दत् । तम् । उ । त्वा । दध्यङ् ।
ऋषिः । इति । आह । दध्यङ् । वै । आथर्वणः । तेजस्वी ।
आसीत् । तेजः । एव । अस्मिन् । दधाति । तम् । उ । त्वा ।

पा॒थ्यः । वृ॒षा ॥ इति॑ । आ॒ह । पू॒र्वम् । ए॒व । उ॒दि॒तम् ।

उ॒त्त॒रे॒णे॒त्युत् – त॒रेण॑ । अ॒भी॒ति । गृ॒णा॒ति । 19 (50)

5.1.4.5

च॒त॒सृ॒भिः॑ सं॒भ॒र॒ति च॒त्वा॒रि॑ छ॒न्दा॒ँ॒सि॑ छ॒न्दो॑भि॒रे॒व गा॒य॒त्री॒भिर्ब्रा॑ह्म॒ण॒स्य॑
गा॒य॒त्रो हि॑ ब्रा॒ह्म॒ण-स्त्रि॒ष्टु॒ग्भी॑ रा॒ज॒न्य॒स्य त्रै॒ष्टु॒भो हि॑ रा॒ज॒न्यो॑ यं
का॒म॒ये॒त व॒सी॒या॒न्थ्-स्या॑दि॒त्यु॒भयी॑भि॒स्त॒स्य सं॒भ॒रे॒त् तेज॑श्चै॒वाऽस्मा॑
इ॒न्द्रि॒यं च॑ स॒मी॒ची द॒धा॒त्य॒ष्टा॒भिः॑ सं॒भ॒र॒त्य॒ष्टा॒क्ष॒रा गा॒य॒त्री गा॒य॒त्रो॑
ऽग्नि॒र्या॒वा॒ने॒वाऽग्नि॑स्त॒ँ सं॒भ॒र॒ति सी॒द हो॒त॒रि॒त्या- () -ह॑ दे॒वता॑
ए॒वा॒स्मै स॒ँ सा॑द॒य॒ति नि॑ हो॒ते॒ति म॒नु॒ष्या॒न्थ् स॒ँ सी॒द॒स्वे॒ति
व॒या॒ँ॒सि ज॒नि॒ष्वा हि॑ जे॒न्यो अ॒ग्रे अ॒ह्ना॒मि॒त्या॒ह दे॒व म॒नु॒ष्या॒ने॒वाऽस्मै॑
स॒ँ स॒न्ना॒न् प्र॑ज॒न॒य॒ति । 20

5.1.4.5 - Padam

च॒त॒सृ॒भि॒रि॒ति॑ च॒त॒सृ॒-भिः॑ । स॒मि॒ति । भ॒र॒ति । च॒त्वा॒रि॑ । छ॒न्दा॒ँ॒सि॑ ।
छ॒न्दो॑भि॒रि॒ति॑ छ॒न्दः॑-भिः॑ । ए॒व । गा॒य॒त्री॒भिः॑ । ब्रा॒ह्म॒ण॒स्य॑ । गा॒य॒त्रः॑ ।
हि॑ । ब्रा॒ह्म॒णः॑ । त्रि॒ष्टु॒ग्भि॒रि॒ति॑ त्रि॒ष्टु॒क् - भिः॑ । रा॒ज॒न्य॒स्य॑ । त्रै॒ष्टु॒भः॑ ।

हि । राज॑न्यः । य॒म् । का॒म॒र्ये॑त । व॒सी॒यान् । स्या॒त् । इति॑ ।
उ॒भयी॑भिः । तस्य॑ । स॒मि॒ति॑ । भ॒रे॒त् । ते॒जः । च॒ । ए॒व । अ॒स्मै ।
इ॒न्द्रि॒यम् । च॒ । स॒मी॒ची॒ इति॑ । द॒धा॒ति॑ । अ॒ष्टा॒भिः । स॒मि॒ति॑ ।
भ॒र॒ति॑ । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्यष्टा – अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रः । अ॒ग्निः ।
या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । त॒म् । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । सी॒द॒ । हो॒तः ।
इति॑ () । आ॒ह॒ । दे॒वताः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मि॒ति॑ । सा॒द॒य॒ति॑ ।
नी॒ति॑ । हो॒ता॑ । इति॑ । म॒नु॒ष्यान् । स॒मि॒ति॑ । सी॒द॒स्व॒ । इति॑ ।
वया॑ँसि । ज॒नि॒ष्व॒ । हि॒ । जे॒न्यः॑ । अ॒ग्रे॑ । अ॒ह्ना॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ ।
दे॒वम॑नु॒ष्या॒निति॑ दे॒व – म॒नु॒ष्यान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒ँस॑न्ना॒निति॑
सं – स॒न्ना॒न् । प्रे॒ति॑ । ज॒न॒य॒ति॑ । 20 (77) (ऐ – व॒ प॒शू – नि॒ति॑ –
गृ॒णा॒ति॑ – हो॒तरि॑ति – स॒प्त॒वि॒ंश॒तिश्च॑) (A4)

5.1.5.1

क्रू॒रमि॒व॒ वा॒ अ॒स्या॒ ए॒तत्॑ क॒रो॒ति॑ यत् ख॒न॒त्य॒प॒ उ॒प॑ सृ॒ज॒त्या॒पो॒ वै
शा॒न्ताः॑ शा॒न्ताभि॑रे॒वाऽस्यै॑ शु॒च॑ँ श॒म॒य॒ति॑ सं ते॑ वा॒यु॒र्मा॒तरि॑श्वा

दधा॑त्वित्या॑ह प्रा॒णो वै वा॒युः प्रा॒णैर्नै॒वास्यै॑ प्रा॒णं सं दधा॑ति सं ते
वा॒युरित्या॑ह तस्मा॑द्-वा॒युप्र॑च्युता दि॒वो वृ॑ष्टिरी॒र्ते तस्मै॑ च दे॒वि
वष॑डस्तु- [] 21

5.1.5.1 - Padam

क्रू॒रम् । इ॒व । वै । अ॒स्याः । ए॒तत् । क॒रोति॑ । यत् । ख॒न॑ति । अ॒पः ।
उ॒पेति॑ । सृ॒ज॑ति । आ॒पः । वै । शा॒न्ताः । शा॒न्ताभिः॑ । ए॒व । अ॒स्यै ।
शु॒चम् । श॒म॑यति । स॒मि॑ति । ते । वा॒युः । मा॒तरि॑श्वा । द॒धा॑तु । इति॑ ।
आ॒ह । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वै । वा॒युः । प्रा॒णैर्नेति॑ प्र - अ॒नेन॑ ।
ए॒व । अ॒स्यै । प्रा॒णमि॑ति प्र - अ॒नम् । स॒मि॑ति । द॒धा॑ति । स॒मि॑ति ।
ते । वा॒युः । इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । वा॒युप्र॑च्युतेति वा॒यु - प्र॑च्युता ।
दि॒वः । वृ॑ष्टिः । ई॒र्ते । तस्मै॑ । च । दे॒वि । वष॑ट् । अ॒स्तु । 21 (50)

5.1.5.2

तु॒भ्यमि॑त्या॒ह ष॑ड्वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व वृ॑ष्टिं दधा॑ति तस्मा॑त् सर्वा॑नृ॒तून्
वर्ष॑ति यद्-वष॑ट्कुर्याद्-या॒तया॑माऽस्य वष॑ट्कारः स्याद्यन्न
वष॑ट्कुर्याद् रक्षा॑ंसि य॒ज्ञं ह॑न्युर्वडि॑त्याह प॒रोक्ष॑मे॒व वष॑ट् करोति

नास्य॑ या॒तया॑मा वषट्कारो॑ भवति॑ न य॒ज्ञꣳ रक्षाꣳसि॑ घ्नन्ति॑ सुजा॑तो
ज्योति॑षा स॒हेत्यनु॑ष्टुभोप॑ नह्यत्यनु॑ष्टु- [] 22

5.1.5.2 - Padam

तुभ्य॑म् । इति॑ । आ॒ह । षट् । वै । ऋत॑वः । ऋतु॑षु । ए॒व । वृष्टि॑म् ।
दधा॑ति । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋतू॑न् । वर्ष॑ति । यत् । वषट्कुर्या॑दिति॑
वषट् - कुर्या॑त् । या॒तया॑मेति॑ या॒त - या॒मा । अ॒स्य । वषट्कार॑ इति॑
वषट् - कारः॑ । स्या॑त् । यत् । न । वषट्कुर्या॑दिति॑ वषट् - कुर्या॑त् ।
रक्षाꣳसि॑ । य॒ज्ञम् । ह॒न्युः । वट् । इति॑ । आ॒ह । प॒रोक्ष॑मिति॑
परः - अक्ष॑म् । ए॒व । वषट् । करो॑ति । न । अ॒स्य । या॒तया॑मेति॑
या॒त - या॒मा । वषट्कार॑ इति॑ वषट् - कारः॑ । भव॑ति । न । य॒ज्ञम् ।
रक्षाꣳसि॑ । घ्न॑न्ति । सुजा॑त इति॑ सु - जा॑तः । ज्योति॑षा । स॒ह ।
इति॑ । अनु॑ष्टुभेत्यनु॑ - स्तुभा॑ । उपे॑ति । नह्य॑ति ।
अनु॑ष्टुबित्यनु॑ - स्तुप् । 22 (50)

5.1.5.3

–फ॒स॒र्वा॒णि छ॒न्दा॒ँ॒सि॒ छ॒न्दा॒ँ॒सि॒ ख॒लु॒ वा अ॒ग्नेः॒ प्रि॒या त॒नूः
प्रि॒य॒यै॒वैनं॑ त॒नु॒वा परि॑ द॒धाति॑ वे॒दु॒को वा॒सो भ॒वति॑य ए॒वं वे॒द वा॒रु॒णो
वा अ॒ग्निरु॒प॒न॒द्ध उ॒दु तिष्ठ॑ स्व॒ध्वरो॒र्ध्व ऊ॒ षु॒ण ऊ॒तय॑ इति॑
सा॒वि॒त्री॒भ्यामु॒त् तिष्ठ॑ति स॒वि॒तृ॒प्र॒सू॒त ए॒वा॒स्यो॒र्ध्वाँ व॑रु॒णमे॒निमु॒थ्
सृ॒जति॑ द्वा॒भ्यां प्रति॑ष्ठित्यै॒ स जा॒तो गर्भो॑ अ॒सि– [] 23

5.1.5.3 - Padam

स॒र्वा॒णि । छ॒न्दा॒ँ॒सि॒ । छ॒न्दा॒ँ॒सि॒ । ख॒लु॒ । वै । अ॒ग्नेः॒ । प्रि॒या ।
त॒नूः । प्रि॒य॒या॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । त॒नु॒वा॑ । प॒री॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । वे॒दु॒कः॑ ।
वा॒सः । भ॒व॒ति॑ । यः । ए॒व॒म् । वे॒द । वा॒रु॒णः । वै । अ॒ग्निः । उ॒प॒न॒द्ध
इ॒त्यु॒प – न॒द्धः । उ॒दि॒ति॑ । उ॒ । तिष्ठ॑ । स्व॒ध्व॒रो॒ति॑ सु – अ॒ध्व॒र ।
ऊ॒र्ध्वः । उ॒ । स्वि॒ति॑ । नः । ऊ॒त॒ये॑ । इति॑ । सा॒वि॒त्री॒भ्या॑म् । उ॒दि॒ति॑ ।
तिष्ठ॑ति । स॒वि॒तृ॒प्र॒सू॒त इति॑ स॒वि॒तृ – प्र॒सू॒तः । ए॒व । अ॒स्य॑ ।
ऊ॒र्ध्वा॑म् । व॒रु॒णमे॒नि॒मि॒ति॑ व॒रु॒ण – मे॒नि॒म् । उ॒दि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ ।

द्वा॒भ्याम् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॒त्यै । सः । जा॒तः । गर्भः॑ ।

अ॒सि । 23 (50)

5.1.5.4

रो॒द॒स्यो॒रि॒त्याहे॒मे वै रो॒द॒सी तयो॑रेष गर्भो॑ यद॒ग्नि-स्तस्मा॑-दे॒वमा॒हाग्ने॑
चा॒रुर्वि॒भृत॑ ओष॒धीष्वि॒त्याह॑ यदा ह्ये॒तं वि॑भरन्त्यथ चा॒रुतरो॑ भवति प्र
मा॒तृभ्यो॑ अधि क॒निक्र॑दद्-गा इ॒त्याहौष॑धयो वा अ॒स्य मा॒तरस्ता॑भ्य
ए॒वैनं॑ प्र॒च्याव॑यति स्थि॒रो भव॑ वी॒ड्वङ्ग॑ इति॑ गर्द॒भ

आ सा॒दय॑ति-[] 24

5.1.5.4 - Padam

रो॒द॒स्योः । इति॑ । आ॒ह । इ॒मे इति॑ । वै । रो॒द॒सी इति॑ । तयोः॑ ।
ए॒षः । गर्भः॑ । यत् । अ॒ग्निः । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह । अ॒ग्ने ।
चा॒रुः । वि॒भृत॑ इति॑ वि – भृ॒तः । ओष॑धीषु । इति॑ । आ॒ह । यदा ।
हि । ए॒तम् । वि॒भर॑न्तीति॑ वि – भर॑न्ति । अथ । चा॒रुतर॑ इति॑
चा॒रु – तरः॑ । भवति॑ । प्रेति॑ । मा॒तृभ्य॑ इति॑ मा॒तृ – भ्यः॑ । अधीति॑ ।
क॒निक्र॑दत् । गाः । इति॑ । आ॒ह । ओष॑धयः । वै । अ॒स्य । मा॒तरः॑ ।

ताभ्यः । ए॒व । ए॒न॒म् । प्रेति॑ । च्या॒व॒य॒ति । स्थि॒रः । भ॒व । वी॒ड्व॑ङ्ग
इति॑ वी॒डु – अ॒ङ्गः । इति॑ । गर्द॑भे । एति॑ । सा॒द॒य॒ति । 24 (50)

5.1.5.5

सं न॒ह्यत्ये॑वैनमे॒तया॑ स्थे॒म्ने गर्द॑भेन सं॒भर॑ति तस्मा॑द् गर्द॒भः प॑शूनां
भा॒र॒भा॒रि॒त॒मो गर्द॑भेन सं॒ भर॑ति तस्मा॑द् गर्द॒भो-ऽप्य॑ना॒लेशे॑-ऽत्य॑न्यान्
प॒शून् मे॒द्यत्य॑न्न॒ ह्ये॒नेना॑र्क॒ सं॒भर॑न्ति गर्द॑भेन सं॒भर॑ति तस्मा॑द्
गर्द॑भो द्वि॒रेताः॑ सन् क॒निष्ठं॑ प॒शूनां॑ प्र॒जाय॑तेऽग्नि॒र्ह्यस्य॑ योनिं
नि॒र्द॒ह॒ति प्र॒जासु॑ वा ए॒ष ए॒तर्ह्यारू॑ढः- [] 25

5.1.5.5 - Padam

स॒मि॒ति । न॒ह्य॒ति । ए॒व । ए॒न॒म् । ए॒तया॑ । स्थे॒म्ने । गर्द॑भेन ।
स॒मि॒ति । भ॒र॒ति । तस्मा॑त् । गर्द॑भः । प॒शूना॑म् । भा॒र॒भा॒रि॒त॒म इति॑
भा॒र॒भा॒रि – त॒मः । गर्द॑भेन । स॒मि॒ति । भ॒र॒ति । तस्मा॑त् । गर्द॑भः ।
अपी॑ति । अ॒ना॒लेश॑ इत्य॒ना – ले॒शे । अती॑ति । अ॒न्यान् । प॒शून् ।
मे॒द्य॒ति । अ॒न्न॒म् । हि । ए॒नेन॑ । अ॒र्क॒म् । सं॒भर॑न्तीति सं – भ॒र॒न्ति ।
गर्द॑भेन । स॒मि॒ति । भ॒र॒ति । तस्मा॑त् । गर्द॑भः ।

द्वि॒रेता॑ इति॑ द्वि॒-रेताः॑ । सन् । कनि॑ष्ठम् । पशू॒नाम् । प्रेति॑ । जा॒य॒ते ।

अ॒ग्निः । हि । अ॒स्य । योनि॑म् । निर्द॒हतीति॑ निः – द॒हति॑ ।

प्रजा॑स्विति॑ प्र – जा॒सु । वै । ए॒षः । ए॒तर्हि॑ ।

आ॒रूढ॑ इत्या – रूढः । 25 (50)

5.1.5.6

स ई॒श्वरः॑ प्रजाः॑ शु॒चा प्र॒दहः॑ शिवो॑ भव प्रजा॑भ्य इत्या॑ह प्रजा॑भ्य
ए॒वैनं॑ श॒मयति॑ मा॒नुषी॑भ्यस्त्वम॒ङ्गिर॑ इत्या॑ह मा॒नव्यो॑ हि प्रजा॑ मा
द्यावा॑पृथि॒वी अ॒भि शू॒शुचो॑ मा॒न्तरि॑क्षं मा वनस्पती॑नित्या॒हैभ्य॑ ए॒वैनं॑
लो॒केभ्यः॑ श॒मयति॑ प्रैतु॑ वा॒जी कनि॑क्रददित्या॑ह वा॒जी ह्येष॑ नान॒दद्-
रा॒सभः॑ प॒त्वेत्या- [] 26

5.1.5.6 - Padam

सः । ई॒श्वरः॑ । प्रजा॑ इति॑ प्र – जाः । शु॒चा । प्र॒दह॑ इति॑ प्र-द॒हः ।

शिवः॑ । भव । प्रजा॑भ्य इति॑ प्र – जा॒भ्यः । इति॑ । आ॒ह । प्रजा॑भ्य

इति॑ प्र – जा॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् । श॒मयति॑ । मा॒नुषी॑भ्यः । त्वम् ।

अ॒ङ्गिरः॑ । इति॑ । आ॒ह । मा॒नव्यः॑ । हि । प्रजा॑ इति॑ प्र – जाः । मा ।

द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी । अ॒भी॒ति । शू॒शु॒चः । मा ।
 अ॒न्त॒रि॒क्षम् । मा । व॒न॒स्प॒तीन् । इति॑ । आ॒ह । ए॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् ।
 लो॒के॒भ्यः । श॒म॒य॒ति । प्रेति॑ । ए॒तु । वा॒जी । क॒नि॒क्र॒दत् । इति॑ ।
 आ॒ह । वा॒जी । हि । ए॒षः । ना॒न॒दत् । रा॒स॒भः । प॒त्वा ।
 इति॑ । 26 (50)

5.1.5.7

–ह रा॒स॒भ इति॑ ह्ये॒त॒मृष॑योऽव॒दन् भ॑र॒न्न॒ग्निं पु॑री॒ष्य॒मि॒त्या॒हाऽग्नि॑
 ह्ये॒ष भ॑र॒ति मा पा॒द्या॒युषः॑ पु॒रे॒त्या॒हाऽऽ*यु॑रे॒वाऽस्मिन्॑ द॒धाति॑
 तस्मा॑द् गर्द॒भः सर्व॑मा॒यु॒रेति॑ तस्मा॑द् गर्द॒भे पु॒राऽऽयु॑षः प्र॒मी॒ते बि॑भ्यति
 वृषा॑ऽग्निं वृष॑णं भ॒र॒न्नि॒त्या॒ह वृषा॑ ह्ये॒ष वृषा॑ऽग्नि॒रपां॑ गर्भ॑- [] 27

5.1.5.7 - Padam

आ॒ह । रा॒स॒भः । इति॑ । हि । ए॒तम् । ऋ॒ष॒यः । अ॒व॒द॒न् । भ॑र॒न् ।
 अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्निम् । हि । ए॒षः । भ॑र॒ति ।
 मा । पा॒दि । आ॒युषः॑ । पु॒रा । इति॑ । आ॒ह । आ॒युः । ए॒व ।
 अ॒स्मिन् । द॒धा॒ति । तस्मा॑त् । गर्द॒भः । सर्व॑म् । आ॒युः । ए॒ति ।

तस्मात् । गर्दभे । पुरा । आयुषः । प्रमीत इति प्र-मीते । बिभ्यति ।
वृषा । अग्निम् । वृषणम् । भरन् । इति । आह । वृषा । हि । एषः ।
वृषा । अग्निः । अपाम् । गर्भम् । 27 (50)

5.1.5.8

समुद्रिय-मित्याहाऽपा७ ह्येष गर्भो यदग्निरग्न आ याहि वीतय इति वा
इमौ लोकौ व्यैतामग्न आ याहि वीतय इति यदाहा ऽनयोर्लोकयो-
र्वीत्यै प्रच्युतो वा एष आयतनादगतः प्रतिष्ठा७ स एतर्ह्यध्वर्युं च
यजमानं च ध्यायत्यृत७ सत्यमित्याहेयं वा ऋतमसौ- [] 28

5.1.5.8 - Padam

समुद्रियम् । इति । आह । अपाम् । हि । एषः । गर्भः । यत् ।
अग्निः । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । वै । इमौ । लोकौ ।
वीति । ऐताम् । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । यत् । आह ।
अनयोः । लोकयोः । वीत्या इति वि - इत्यै । प्रच्युत इति
प्र - च्युतः । वै । एषः । आयतनादित्या - यतनात् । अगतः ।
प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । सः । एतर्हि । अध्वर्युम् ।

च॒ । य॒ज॒मा॒नम् । च॒ । ध्या॒य॒ति । ऋ॒तम् । स॒त्यम् । इति॑ । आ॒ह॒ ।

इ॒यम् । वै । ऋ॒तम् । अ॒सौ । 28 (50)

5.1.5.9

स॒त्य॒म॒न॒यो॒रे॒वैनं॑ प्र॒ति॒ ष्ठा॒प॒य॒ति॒ नाऽऽ*ति॑मा॒च्छ॒त्य॒ध्व॒र्यु॒र्न य॒ज॒मा॒नो
व॒रु॒णो वा ए॒ष य॒ज॒मा॒न॒म॒भ्यै॒ति य॒द॒ग्निरु॒प॒न॒द्ध ओ॒ष॒ध॒यः प्र॒ति
गृ॒ह्णी॒ता॒ग्नि॒मे॒त-मि॒त्या॒ह शान्त्यै॑ व्य॒स्य॒न् वि॒श्वा अ॒म॒ती॒र॒रा॒ती-रि॒त्या॒ह
र॒क्ष॒सा॒म॒प॒ह॒त्यै नि॒षी॒द॒न् नो॒ अप॑ दु॒र्म॒ति॒ं ह॒न॒दि॒त्या॒ह प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या
ओ॒ष॒ध॒यः प्र॒ति॒मो॒द॒ध्व- [] 29

5.1.5.9 - Padam

स॒त्यम् । अ॒न॒योः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्र॒ती॒ति॑ । स्था॒प॒य॒ति॒ । न । आ॒र्ति॑म् ।
ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॒ । अ॒ध्व॒र्युः॑ । न । य॒ज॒मा॒नः॑ । व॒रु॒णः॑ । वै । ए॒षः ।
य॒ज॒मा॒नम् । अ॒भि॒ । ए॒ति॑ । ए॒ति॑ । यत् । अ॒ग्निः॑ । उ॒प॒न॒द्ध
इ॒त्यु॒प - न॒द्धः॑ । ओ॒ष॒ध॒यः॑ । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णी॒त॒ । अ॒ग्नि॒म् । ए॒तम् ।
इति॑ । आ॒ह॒ । शान्त्यै॑ । व्य॒स्य॒न्निति॑ वि - अ॒स्य॒न् । वि॒श्वाः॑ ।
अ॒म॒तीः॑ । अ॒रा॒तीः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । र॒क्ष॒सा॒म् ।

अप॑ह॒त्या इ॒त्यप॑ – ह॒त्यै । नि॒षीद॑न्निति॑ नि॒-सीद॑न् । नः । अपे॑ति ।
 दु॒र्म॒तिमि॑ति॒ दुः – म॒तिम् । ह॒नत् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॑
 प्र॒ति – स्थि॑त्यै । ओष॑धयः । प्र॒तीति॑ । मो॒दध्व॑म् । 29 (50)

5.1.5.10

मे॒नमि॑त्याहौष॑धयो॒ वा अ॒ग्नेर्भा॑गधे॒यं ताभि॑रेवैनं॑ सम॑र्धयति॒
 पु॒ष्पाव॑तीः सु॒पिप्प॑ला इत्या॒ह तस्मा॑दोष॑धयः फ॒लं गृ॑ह्णन्त्य॒ यं वो॑ गर्भ॑
 ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नं स॒धस्थ॑मा-ऽस॒ददि॑त्याह॒ याभ्य॑ ए॒वैनं॑ प्र॒च्याव॑यति॒
 तास्वे॒वैनं॑ प्र॒तिष्ठा॑पयति॒ द्वाभ्या॑मु॒पाव॑हरति॒ प्रति॑ष्ठित्यै । 30

5.1.5.10 - Padam

ए॒नम् । इति॑ । आ॒ह । ओष॑धयः । वै । अ॒ग्नेः । भा॒गधे॒यमि॑ति॒
 भा॒ग – धे॒यम् । ताभिः॑ । ए॒व । ए॒नम् । समि॑ति । अ॒र्धय॑ति ।
 पु॒ष्पाव॑तीरिति॒ पु॒ष्प – व॒तीः । सु॒पिप्प॑ला इति॑ सु॒-पिप्प॑लाः । इति॑ ।
 आ॒ह । तस्मा॑त् । ओष॑धयः । फ॒लम् । गृ॑ह्णन्ति । अ॒यम् । वः ।
 गर्भः॑ । ऋ॒त्वियः॑ । प्र॒त्नम् । स॒धस्थ॑मिति॒ स॒ध – स्थ॑म् । एति॑ ।
 अ॒सद॑त् । इति॑ । आ॒ह । याभ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् ।

प्र॒च्याव॑यतीति॑ प्र – च्या॑वयति । ता॒सु । ए॒व । ए॒नम् । प्र॒तीति॑ ।
 स्था॒पय॑ति । द्वा॒भ्याम् । उ॒पाव॑हरतीत्युप – अ॒वहर॑ति । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॒
 प्र॒ति – स्थि॑त्यै । 30 (42) (अ॒स्त्व – नु॒ष्टु – ब॒सि – सा॒दय॑त्या –
 रु॒ढः – प॒त्वेति॑ – गर्भ॑ – म॒सौ – मो॒दद्ध्वं – द्वि॑च॒त्वारि॑ञ्शच्च) (A5)

5.1.6.1

वा॒रु॒णो वा अ॒ग्निरु॑प॒नद्धो॑ वि पा॒जसे॑ति वि॒स्रञ्॑सयति स॒वितृ॑प्र॒सूत॑
 ए॒वास्य॑ वि॒षूचीं॑ व॒रु॒णमे॑निं वि॒सृज॑त्यप॒ उप॑ सृ॒जत्या॑पो॒ वै शा॒न्ताः
 शा॒न्ताभि॑रे॒वास्य॑ शुच॑ञ् श॒मय॑ति ति॒सृभि॑रुप॒ सृज॑ति त्रि॒वृद्धा॑
 अ॒ग्निर्या॑वा॒नेवा-॑ग्निस्तस्य शुच॑ञ् श॒मय॑ति मि॒त्रः स॒ञ्ज्य॑
 पृ॒थि॒वीमि॑त्याह मि॒त्रो वै शि॒वो दे॒वानां॑ ते॒नैवै- [] 31

5.1.6.1 - Padam

वा॒रु॒णः । वै । अ॒ग्निः । उ॒प॒नद्ध॑ इत्युप – न॒द्धः । वी॒ति । पा॒ज॒सा ।
 इति॑ । वी॒ति । स्र॑ञ्॒सय॑ति । स॒वि॒तृ॒प्र॒सू॒त इति॑ स॒वि॒तृ – प्र॒सू॒तः ।
 ए॒व । अ॒स्य । वि॒षू॒चीम् । व॒रु॒णमे॑निमि॒ति व॒रु॒ण – मे॒निम् । वी॒ति ।
 सृ॒ज॒ति । अ॒पः । उ॒पे॑ति । सृ॒ज॒ति । आ॒पः । वै । शा॒न्ताः ।

शान्ताभिः॑ । ए॒व । अ॒स्य॑ । शु॒चम्॑ । श॒मय॑ति । ति॒सृ॒भिरि॑ति
ति॒सृ - भिः॑ । उ॒पेति॑ । सृ॒जति॑ । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृ॒त् । वै । अ॒ग्निः ।
या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । त॒स्य॑ । शु॒चम्॑ । श॒मय॑ति । मि॒त्रः ।
स॒ꣳसृ॒ज्येति॑ सं - सृ॒ज्य॑ । पृ॒थि॒वीम् । इति॑ । आ॒ह । मि॒त्रः । वै ।
शि॒वः । दे॒वाना॑म् । ते॒न । ए॒व । 31 (50)

5.1.6.2

-न॒ꣳ स॒ꣳ सृ॒जति॑ शान्त्यै॑ यद्ग्रा॒म्याणां॑ पा॒त्राणां॑ क॒पालैः॑
स॒ꣳसृ॒जेद्-ग्रा॒म्याणि॑ पा॒त्राणि॑ शु॒चाऽर्प॑ये॒दर्म॑क॒पालैः॑ स॒ꣳ सृ॒जत्ये॑तानि
वा अ॒नुप॑जीवनी॒यानि॑ तान्ये॒व शु॒चाऽर्प॑यति शर्क॑राभिः स॒ꣳ सृ॒जति॑
धृ॒त्या अथो॑ श॒न्त्वाया॑ जलो॒मैः स॒ꣳ सृ॒जत्ये॑षा वा अ॒ग्नेः प्रि॒या
तनू॑र्यद॒जा प्रि॒ययै॑वैनं॑ त॒नुवा॑ स॒ꣳ सृ॒जत्यथो॑ ते॒जसा॑ कृ॒ष्णाजि॑नस्य
लो॒मभिः॑ स॒ꣳ -[] 32

5.1.6.2 - Padam

ए॒नम् । स॒मिति॑ । सृ॒जति॑ । शान्त्यै॑ । यत् । ग्रा॒म्याणा॑म् । पा॒त्राणा॑म् ।
क॒पालैः॑ । स॒ꣳसृ॒जेदिति॑ सं - सृ॒जेत् । ग्रा॒म्याणि॑ । पा॒त्राणि॑ ।

शु॒चा । अ॒र्पये॑त् । अ॒र्म॒क॒पा॒लैरि॑त्य॒र्म-क॒पा॒लैः । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ ।
 ए॒ता॒नि॑ । वै । अ॒नु॒प॒जी॒व॒नी॒या॒नी॒त्यनु॑प - जी॒व॒नी॒या॒नि॑ । ता॒नि॑ । ए॒व ।
 शु॒चा । अ॒र्पय॑ति । श॒र्क॒रा॒भिः॑ । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । धृ॒त्यै॑ ॥ अथो
 इति॑ । श॒न्त्वाये॑ति शं - त्वाय॑ । अ॒ज॒लो॒मैरि॑त्य॒ज-लो॒मैः॑ । स॒मि॒ति॑ ।
 सृ॒ज॒ति॑ । ए॒षा । वै । अ॒ग्नेः॑ । प्रि॒या । त॒नूः । यत् । अ॒जा । प्रि॒यया॑ ॥
 ए॒व । ए॒नम् । त॒नुवा॑ ॥ स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । अथो॑ इति॑ । ते॒ज॒सा ।
 कृ॒ष्णा॒जि॒नस्ये॑ति कृ॒ष्ण - अ॒जि॒नस्य॑ । लो॒म॒भि॒रिति॑ लो॒म - भिः॑ ।
 स॒मि॒ति॑ । 32 (50)

5.1.6.3

सृ॒ज॒ति॑ य॒ज्ञो वै कृ॑ष्णा॒जि॒नं य॒ज्ञेनै॒व य॒ज्ञं सृ॑जति रु॒द्राः
 सं॒भृत्य॑ पृ॒थि॒वीमि॑त्याहै॒ता वा ए॒तं दे॒वता॑ अ॒ग्रे स॒म॒भर॑न् ता॒भिरे॒वैनं॑
 सं॒भर॑ति म॒खस्य॑ शि॒रोऽसी॑त्याह य॒ज्ञो वै म॒खस्त॑स्यै॒त-च्छि॒रो यदु॒खा
 तस्मा॑दे॒वमा॒ह य॒ज्ञस्य॑ प॒दे स्थ॑ इत्या॒ह य॒ज्ञस्य॑ ह्ये॒ते - [] 33

5.1.6.3 - Padam

सृ॒जति॑ । य॒ज्ञः । वै । कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जिन॑म् । य॒ज्ञेन॑ ।
ए॒व । य॒ज्ञम् । समि॑ति । सृ॒जति॑ । रु॒द्राः । सं॒भृत्ये॑ति सं – भृ॒त्य ।
पृ॒थि॒वीम् । इति॑ । आ॒ह । ए॒ताः । वै । ए॒तम् । दे॒वताः॑ । अ॒ग्ने ।
समि॑ति । अ॒भर॑न् । ता॒भिः । ए॒व । ए॒नम् । समि॑ति । भ॒रति॑ ।
म॒खस्य॑ । शि॒रः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । य॒ज्ञः । वै । म॒खः । तस्य॑ ।
ए॒तत् । शि॒रः । यत् । उ॒खा । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह । य॒ज्ञस्य॑ ।
पदे॑ इति॑ । स्थः । इति॑ । आ॒ह । य॒ज्ञस्य॑ । हि । ए॒ते इति॑ । 33 (50)

5.1.6.4

पदे॑ अथो॒ प्रति॑ष्ठित्यै प्रा॒न्याभि॑-र्य॒च्छत्य॑न्व॒न्यै-र्मन्त्र॑यते मिथु॒नत्वाय॑
न्यु॒द्धिं करो॑ति त्रय॑ इ॒मे लो॒का ए॒षां लो॒काना॑माप्त्यै छन्दो॑भिः करोति
वी॒र्यं वै छन्दा॑सि वी॒र्येणै॒वैनां॑ करोति य॒जुषा॑ बिलं करोति व्यावृ॑त्या
इ॒यतीं॑ करोति प्रा॒जाप॑तिना य॒ज्ञमु॒खेन॑ संमि॒तां द्वि॑स्त॒नां करो॑ति
द्या॒वापृ॑थि॒व्योर्दो॑हाय चतुः स्त॒नां करो॑ति प॒शूनां॑ दो॒हाया॑ष्टास्त॒नां
करो॑ति छन्द॑सां दो॒हाय॑ नवा॒श्रि-म॑भिच॒रतः॑ () कुर्या॑त् त्रि॒वृत॑मे॒व

वज्रं॑ सं॒भृत्य॑ भ्रात॑रव्याय॒ प्रहरति॑ स्तृत्यै॑ कृ॒त्वाय॒ सा म॒हीमु॒खामिति॑
नि द॑धाति दे॒वता॑स्वे॒वैनां॑ प्रति॒ष्ठापयति॑ । 34

5.1.6.4 - Padam

पदे॑ इति । अथो॑ इति । प्रति॑ष्ठित्या इति प्रति – स्थि॒त्यै । प्रेति॑ ।
अ॒न्याभिः॑ । यच्छति॑ । अ॒न्विति॑ । अ॒न्यैः । म॒न्त्रयते॑ । मिथु॑नत्वायेति॑
मिथु॑न – त्वाय॑ । त्र्यु॒द्धिमिति॑ त्रि – उ॒द्धिम् । करोति॑ । त्रयः॑ । इमे॑ ।
लो॒काः । ए॒षाम् । लो॒कानाम्॑ । आ॒प्त्यै । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑-भिः ।
करोति॑ । वी॒र्यम् । वै । छन्दा॑सि । वी॒र्येण॑ । ए॒व । ए॒नाम् । करोति॑ ।
यजु॑षा । बि॒लम् । करोति॑ । व्यावृ॑त्या इति वि – आ॒वृ॒त्यै । इ॒यतीम् ।
करोति॑ । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा – प॑तिना । य॒ज्ञमु॒खेनेति॑ य॒ज्ञ-मु॒खेन॑ ।
सं॒मिता॑मिति॑ सं – मि॒ताम् । द्वि॒स्तना॑मिति॑ द्वि – स्त॒नाम् । करोति॑ ।
द्या॒वापृ॑थिव्योरिति॑ द्या॒वा – पृ॑थिव्योः । दो॒हाय॑ । चतुः॑ स्त॒नामिति॑
चतुः॑ – स्त॒नाम् । करोति॑ । प॒शूनाम् । दो॒हाय॑ ।
अ॒ष्टास्त॑नामित्य॒ष्टा – स्त॒नाम् । करोति॑ । छन्द॑साम् । दो॒हाय॑ ।

न॒वा॒श्रि॒मि॒ति॒ न॒व॒ – अ॒श्रि॒म् । अ॒भि॒च॒र॒त॒ इ॒त्य॒भि॒ – च॒र॒तः॑ () ।
 कु॒र्या॒त् । त्रि॒वृ॒त॒मि॒ति॒ त्रि॒ – वृ॒त॒म् । ए॒व । व॒ज्र॒म् । सं॒भृ॒त्ये॒ति॒
 सं – भृ॒त्य॒ । भ्रा॒तृ॒व्या॒य॒ । प्रे॒ति॒ । ह॒र॒ति॒ । स्तृ॒त्यै॑ । कृ॒त्वा॒य॒ ।
 सा॒ । म॒ही॒म् । उ॒खा॒म् । इ॒ति॒ । नी॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । दे॒व॒ता॒सु॒ । ए॒व ।
 ए॒ना॒म् । प्र॒ती॒ति॒ । स्था॒प॒य॒ति॒ । 34 (71)

(ते॒नै॒व – लो॒म॒भिः॑ स – मे॒ते – अ॒भि॒च॒र॒त॒ – ए॒क॒वि॒ंश॒ति॒श्च॑) (A6)

5.1.7.1

स॒प्त॒भि॒र्धू॒प॒य॒ति॒ स॒प्त॒ वै शी॒र्ष॒ण्याः॑ प्रा॒णाः शि॒र ए॒तद्-य॒ज्ञ॒स्य॒
 यदु॒खा शी॒र्ष॒न्ने॒व य॒ज्ञ॒स्य॒ प्रा॒णान् द॒धा॒ति॒ तस्मा॑त् स॒प्त शी॒र्ष॒न्
 प्रा॒णा अ॒श्व॒श॒के॒न धू॒प॒य॒ति॒ प्रा॒जा॒प॒त्यो॒ वा अ॒श्वः॑ स॒यो॒नि॒त्वा॒या-
 दि॒ति॒स्त्वे॒त्याहे॒यं वा॑ अ॒दि॒ति॒रदि॒त्यै॒वादि॒त्यां ख॒न॒त्य॒स्या अ॒क्रू॒रं॒का॒रा॒य॒
 न हि॒ स्वः॑ स्व॒ं हि॒न॒स्ति॒ दे॒वानां॑ त्वा प॒त्नी॒रि॒त्याह॑ दे॒वानां॑- [] 35

5.1.7.1 - Padam

स॒प्त॒भि॒रि॒ति॒ स॒प्त॒ – भिः॑ । धू॒प॒य॒ति॒ । स॒प्त॒ । वै । शी॒र्ष॒ण्याः॑ ।
 प्रा॒णा इ॒ति॒ प्र – अ॒नाः॑ । शि॒रः॑ । ए॒तत् । य॒ज्ञ॒स्य॒ । यत् । उ॒खा॒ ।

शीर्॒षन् । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र – अ॒नान् । द॒धा॒ति॒ ।
 तस्मा॑त् । स॒प्त । शीर्॒षन् । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः ।
 अ॒श्वश॑के॒नेत्य॑श्व-श॒केन॑ । धू॒पय॑ति । प्रा॒जाप॑त्य इति॒ प्रा॒जा-प॑त्यः ।
 वै । अ॒श्वः । स॒योनित्वा॑येति॒ स॒योनि॑-त्वाय॑ । अ॒दि॒तिः । त्वा । इति॑ ।
 आ॒ह । इ॒यम् । वै । अ॒दि॒तिः । अ॒दि॒त्या । ए॒व । अ॒दि॒त्याम् । ख॒न॒ति॒ ।
 अ॒स्याः । अ॒क्रूरं॑का॒राये॑त्य॒क्रूरं – का॒राय॑ । न । हि । स्वः । स्वम् ।
 हि॒न॒स्ति॑ । दे॒वाना॑म् । त्वा । प॒त्नीः । इति॑ । आ॒ह ।
 दे॒वाना॑म् । 35 (50)

5.1.7.2

ॐ॒वा ए॒तां प॒त्नयो॑ऽग्ने॑ऽकुर्वन् ताभि॑रे॒वैनां॑ द॒धा॒ति॒ धि॒षणा॑स्त्वे॒त्याह॑ वि॒द्या
 वै धि॒षणा॑ वि॒द्याभि॑रे॒वैना॑मभी॒न्धे ग्ना॑स्त्वे॒त्याह॑ छ॒न्दा॑ऽसि॒ वै ग्नाः॑
 छ॒न्दो॑भि॒रे॒वैना॑ऽश्र॒पय॑ति वरू॒त्रय॑स्त्वे॒त्याह॑ हो॒त्रा वै वरू॒त्रयो॑
 हो॒त्राभि॑रे॒वैनां॑ प॒चति॑ ज॒नय॑स्त्वे॒त्याह॑ दे॒वानां॑ ॐ॒वै प॒त्नी- [] 36

5.1.7.2 - Padam

वै । ए॒ताम् । प॒त्न॒यः । अ॒ग्रे ॥ अ॒कुर्व॑न् । ता॒भिः । ए॒व । ए॒नाम् ।
द॒धा॒ति । धि॒ष॒णाः ॥ त्वा । इति॑ । आ॒ह । वि॒द्याः । वै । धि॒ष॒णाः ।
वि॒द्या॒भिः । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒भी॒ति । इ॒न्धे । ग॒नाः । त्वा । इति॑ ।
आ॒ह । छ॒न्दा॒सि । वै । ग॒नाः । छ॒न्दो॑भिरिति छ॒न्दः – भिः । ए॒व ।
ए॒नाम् । श्र॒प॒य॒ति । व॒रू॒त्र॒यः ॥ त्वा । इति॑ । आ॒ह । हो॒त्राः ॥ वै ।
व॒रू॒त्र॒यः । हो॒त्रा॒भिः । ए॒व । ए॒नाम् । प॒च॒ति । ज॒न॒यः । त्वा । इति॑ ।
आ॒ह । दे॒वा॒नाम् ॥ वै । प॒त्नीः ॥ 36 (50)

5.1.7.3

– र्ज॒न॒य॒स्ता॒भिरे॒वैनां॑ प॒च॒ति ष॒ड्भिः॑ प॒च॒ति ष॒ड्वा ऋ॒त॒व ऋ॒तु॒भिरे॒वैनां॑
प॒च॒ति द्विः॑ प॒च॒न्त्वि॒त्याह॑ तस्मा॒द् द्विः॑ सँ॒व॒थ्स॒रस्य॑ स॒स्यं प॒च्य॑ते
वा॒रु॒ण्यु॒खाऽभी॑द्धा मै॒त्रि॒योपै॑ति शान्त्यै॑ दे॒वस्त्वा॑ स॒वि॒तोद्–व॒प॒त्वि॒त्याह॑
स॒वि॒तृ॒प्र॒सू॒त ए॒वैनां॑ ब्र॒ह्म॒णा दे॒वता॑भि॒रुद्–व॒प॒त्य॒प॒द्य॒मा॒ना पृ॒थि॒व्याशा॑
दि॒श आ॒ पृ॒णे– [] 37

5.1.7.3 - Padam

जनयः । ताभिः । ए॒व । ए॒नाम् । प॒चति॑ । षड्भि॑रिति॑ षट् – भिः ।
प॒चति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यु॒तु – भिः । ए॒व । ए॒नाम् ।
प॒चति॑ । द्विः । प॒चन्तु॑ । इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । द्विः ।
सँव॑त्सरस्येति॑ सं-व॒त्सर॑स्य । स॒स्यम् । प॒च्यते॑ । वा॒रुणी॑ । उ॒खा ।
अ॒भी॒द्धेत्य॑भि-इ॒द्धा । मै॒त्रिया॑ । उ॒पेति॑ । ए॒ति । शान्त्यै॑ । दे॒वः । त्वा ।
स॒विता॑ । उ॒दिति॑ । व॒पतु॑ । इति॑ । आ॒ह । स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ इति॑
स॒वितृ॑ – प्र॒सूतः॑ । ए॒व । ए॒नाम् । ब्र॒ह्मणा॑ । दे॒वता॑भिः । उ॒दिति॑ ।
व॒पति॑ । अ॒पद्य॑माना । पृ॒थिवि॑ । आ॒शाः । दि॒शः ।
ए॒ति । पृ॒ण । 37 (50)

5.1.7.4

-त्या॒ह तस्मा॑द॒ग्निः सर्वा॑ दि॒शोऽनु॑ वि॒भात्यु॑त्तिष्ठ॑ बृ॒हती॑ भ॒वोर्ध्वा॑ तिष्ठ॑
ध्रु॒वा त्वमि॑त्या॒ह प्र॑तिष्ठि॒त्या अ॒सुर्यं॑ पा॒त्रम॑नाच्छृ॒ण्णमा॑-च्छृ॒णत्ति॑
दे॒वत्रा॑-ऽक॒रज॑क्षी॒रेणा॑-ऽऽच्छृ॒णत्ति॑ प॒रमं॑ वा॒ एत॑त् प॒यो यद॑जक्षी॒रं
प॒रमे॑णै॒वैनां॑ प॒यसा॑ऽऽच्छृ॒णत्ति॑ य॒जुषा॑ व्यावृ॒त्यै छन्दो॑भिरा॒ च्छृ॒णत्ति॑

छन्दो॑भिर्वा ए॒षा () क्रिय॑ते छन्दो॑भिरे॒व छन्दा॑स्य॒ च्छृ॑णत्ति । 38

5.1.7.4 - Padam

इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । अ॒ग्निः । सर्वाः॑ । दि॒शः । अनु॑ । वी॒ति ।
भाति॑ । उ॒दि॒ति । तिष्ठ॑ । बृ॒हती॑ । भव॑ । ऊ॒र्ध्वा । तिष्ठ॑ । ध्रु॒वा । त्वम् ।
इति॑ । आ॒ह । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । अ॒सुर्य॑म् । पा॒त्रम् ।
अना॑च्छृ॒णमि॒त्यना॑ – छृ॒णम् । एति॑ । छृ॒णत्ति । दे॒वत्रे॑ति दे॒व-त्रा॑ ।
अ॒कः । अ॒जक्षी॑रेणेत्यज – क्षी॒रेण॑ । एति॑ । छृ॒णत्ति । पर॑मम् । वै ।
ए॒तत् । प॒यः । यत् । अ॒जक्षी॑रमित्यज – क्षी॒रम् । पर॑मेण । ए॒व ।
ए॒नाम् । प॒यसा॑ । एति॑ । छृ॒णत्ति । य॒जुषा॑ । व्या॒वृत्त्या॑ इति॑
वि – आ॒वृ॒त्यै । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः – भिः॑ । एति॑ । छृ॒णत्ति ।
छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः – भिः॑ । वै । ए॒षा () । क्रिय॑ते । छन्दो॑भिरिति॑
छन्दः – भिः॑ । ए॒व । छन्दा॑सि । एति॑ । छृ॒णत्ति । 38 (56)

(आ॒ह दे॒वानां॑ – वै॑ प॒त्नीः – पृ॒णै – षा – षट् – च॑) (A7)

5.1.8.1

ए॒क॒वि॒ंश॒त्या॒ मा॒षैः॑ पु॒रु॒ष॒शी॒र्ष॒म॒च्छै॑त्य॒मे॒ध्या॒ वै मा॒षा॑ अ॒मे॒ध्यं॑
 पु॒रु॒ष॒शी॒र्ष॒म॒मे॒ध्यै॒रे॒वा॒स्या॒मे॒ध्यं॑ नि॒र॒व॒दा॒य॒ मे॒ध्यं॑ कृ॒त्वा
 ऽऽह॒र॒त्ये॒क॒वि॒ंश॒ति॒र्भ॒व॒न्त्ये॒क॒वि॒ंशो॑ वै पु॒रु॒षः॑ पु॒रु॒ष॒स्याऽऽप॒त्यै॑
 व्यृ॒द्धं॑ वा ए॒तत् प्रा॒णैर॑मे॒ध्यं य॑त् पु॒रु॒ष॒शी॒र्ष॒स॒प्त॒धा॒ वि॒तृ॒ष्णां॑
 व॒ल्मी॒क॒व॒पां प्र॒ति नि॑ द॒धा॒ति स॒प्त॒ वै शी॒र्ष॒ण्याः॑ प्रा॒णाः
 प्रा॒णैरे॒वैन॑त्-स॒म॒र्ध॒य॒ति मे॒ध्य॒त्वा॒य या॑व॒न्तो - [] 39

5.1.8.1 - Padam

ए॒क॒वि॒ंश॒त्ये॒त्ये॒क - वि॒ंश॒त्या॒ । मा॒षैः॑ । पु॒रु॒ष॒शी॒र्ष॒मि॒ति॑
 पु॒रु॒ष - शी॒र्ष॒म् । अ॒च्छ॒ । ए॒ति॒ । अ॒मे॒ध्याः॑ । वै । मा॒षाः॑ ।
 अ॒मे॒ध्यम् । पु॒रु॒ष॒शी॒र्ष॒मि॒ति॑ पु॒रु॒ष - शी॒र्ष॒म् । अ॒मे॒ध्यैः॑ । ए॒व ।
 अ॒स्य॒ । अ॒मे॒ध्यम् । नि॒र॒व॒दा॒ये॒ति॑ निः - अ॒व॒दा॒य॒ । मे॒ध्यम्॑ । कृ॒त्वा ।
 ए॒ति॒ । ह॒र॒ति॒ । ए॒क॒वि॒ंश॒ति॒रि॒त्ये॒क - वि॒ंश॒तिः॑ । भ॒व॒न्ति॒ ।
 ए॒क॒वि॒ंश॒ इ॒त्ये॒क - वि॒ंशः॑ । वै । पु॒रु॒षः॑ । पु॒रु॒ष॒स्य॑ । आ॒प॒त्यै॑ ।
 व्यृ॒द्धमि॒ति॒ वि - ऋ॒द्धम्॑ । वै । ए॒तत् । प्रा॒णैरि॒ति॑ प्र - अ॒नैः॑ ।

अ॒मे॒ध्यम् । यत् । पु॒रु॒ष॒शीर्॒षमि॑ति पु॒रु॒ष – शी॒र्ष॒म् । स॒प्त॒धे॒ति॑
 स॒प्त – धा । वि॒तृ॒ण्णामि॑ति वि – तृ॒ण्णाम् । व॒ल्मी॒क॒व॒पामि॑ति
 व॒ल्मी॒क॒व॒पाम् । प्र॒ति । नी॒ति । द॒धा॒ति । स॒प्त । वै । शी॒र्ष॒ण्याः ॥
 प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः । प्रा॒णैरि॑ति प्र – अ॒नैः । ए॒व । ए॒न॒त् ।
 स॒मि॒ति । अ॒र्ध॒य॒ति । मे॒ध्य॒त्वाये॑ति मे॒ध्य – त्वा॒य । या॒व॒न्तः । 39 (50)

5.1.8.2

वै मृ॒त्यु॒ब॒न्ध॒व॒स्तेषां॑ य॒म आ॒धि॒प॒त्यं प॒री॒याय॑ य॒मगा॒थाभिः॑ प॒रि॒गा॒य॒ति॑
 य॒मादे॒वैन॑द्-वृ॒ङ्क्ते ति॒सृ॒भिः प॒रि॒गा॒य॒ति॑ त्रय॑ इ॒मे लो॒का ए॒भ्य
 ए॒वैन॑ल्लो॒केभ्यो॑ वृ॒ङ्क्ते तस्मा॑द्-गा॒य॒ते न दे॒यं गा॒था हि तद्-वृ॒ङ्क्ते॑
 ऽग्नि॑भ्यः प॒शूना॑ ल॒भ॒ते का॒मा वा अ॒ग्नयः॑ का॒माने॒वाव रु॒न्धे यत्
 प॒शून् नाऽऽ*ल॒भेताऽन॑व॒रु॒द्धा अस्य॑ – [] 40

5.1.8.2 - Padam

वै । मृ॒त्यु॒ब॒न्ध॒व इति॑ मृ॒त्यु – ब॒न्ध॒वः । तेषा॑म् । य॒मः ।
 आ॒धि॒प॒त्यमि॒त्याधि॑ – प॒त्यम् । प॒री॒ति । इ॒याय॑ । य॒मगा॒थाभि॑रि॒ति॑
 य॒म – गा॒थाभिः॑ । प॒री॒ति । गा॒य॒ति । य॒मात् । ए॒व । ए॒न॒त् । वृ॒ङ्क्ते॑ ।

ति॒सृ॒भिरि॑ति॒ ति॒सृ – भिः॑ । परी॑ति॒ । गा॒यति॑ । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः ।
 ए॒भ्यः । ए॒व । ए॒नत् । लो॒के॒भ्यः । वृ॒द्धे । तस्मा॑त् । गा॒यते॑ । न ।
 दे॒यम् । गा॒था । हि । तत् । वृ॒द्धे । अ॒ग्नि॒भ्य इत्य॑ग्नि॒भ्यः । प॒शून् ।
 ए॒ति । ल॒भते॑ । का॒माः । वै । अ॒ग्नयः॑ । का॒मान् । ए॒व । अ॒वेति॑ ।
 रु॒न्धे । यत् । प॒शून् । न । आ॒ल॒भे॒तेत्या॑ – ल॒भेत॑ ।
 अ॒न॒व॒रु॒द्धा इत्य॑न॒व – रु॒द्धाः । अ॒स्य । 40 (50)

5.1.8.3

प॒शवः॑ स्यु॒र्यत् पर्य॑ग्निकृ॒तानु॑थ्-सृ॒जोद्-य॒ज्ञवै॑शसं॒ कुर्या॑द्-यथ्
 स॒स्था॒पये॑द्-या॒तया॑मानि शी॒र्षाणि॑ स्यु॒र्यत् प॒शूना॒ल॒भते॑ ते॒नैव
 प॒शून्व रु॒न्धे यत् पर्य॑ग्निकृ॒तानु॑थ्-सृ॒जति॑ शी॒र्ष्णा-म॑या॒तया॑म॒त्वाय
 प्रा॒जाप॑त्ये॒न स॒स्था॒पय॑ति य॒ज्ञो वै प्रा॒जाप॑तिर्य॒ज्ञ ए॒व य॒ज्ञं
 प्रा॒तिष्ठा॑पयति प्रा॒जाप॑तिः प्रा॒जा अ॒सृज॑त स रि॒रि॒चानो॑ऽम॒न्यत॑ स ए॒ता
 आ॒प्री॑रप॒श्यत् ता॒भिर्वै॑ स मु॒खत॑- [] 41

5.1.8.3 - Padam

प॒शवः॑ । स्युः॑ । यत् । पर्य॑ग्निकृ॒तानि॑ति पर्य॑ग्नि – कृ॒तान् ।
उ॒थ्सृ॒जेदि॒त्युत् – सृ॒जेत् । य॒ज्ञव॑ेश॒समि॑ति य॒ज्ञ-व॑ेश॒सम् । कु॒र्यात् ।
यत् । स॒॒स्था॒पये॑दिति सं – स्था॒पये॑त् । या॒तया॑मा॒नीति॑
या॒त – या॒मा॒नि । शी॒र्षाणि॑ । स्युः॑ । यत् । प॒शून् । आ॒ल॒भ॒त
इ॒त्या – ल॒भ॒ते । ते॒न । ए॒व । प॒शून् । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । यत् ।
पर्य॑ग्निकृ॒तानि॑ति पर्य॑ग्नि – कृ॒तान् । उ॒थ्सृ॒जती॑त्युत् – सृ॒जति॑ ।
शी॒र्षाम् । अ॒या॒तया॑म॒त्वाये॑त्य॒या॒तया॑म – त्वा॒य । प्रा॒जाप॑त्ये॒नेति॑
प्रा॒जा – प॑त्ये॒न । स॒मि॒ति । स्था॒प॒य॒ति । य॒ज्ञः । वै । प्र॒जाप॑तिरि॒ति
प्र॒जा – प॑तिः । य॒ज्ञे । ए॒व । य॒ज्ञम् । प्र॒तीति॑ । स्था॒प॒य॒ति ।
प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॑तिः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अ॒सृ॒ज॒त ।
सः । रि॒रि॒चा॒नः । अ॒म॒न्य॒त । सः । ए॒ताः । आ॒प्री॑रि॒त्या – प्रीः॑ ।
अ॒प॒श्य॒त् । ता॒भिः । वै । सः । मु॒ख॒तः । 41 (50)

5.1.8.4

आ॒त्मान॑माऽप्री॑णीत॒ यदे॑ता आ॒प्रियो॑ भव॑न्ति य॒ज्ञो वै प्र॒जाप॑ति-
र्य॒ज्ञमे॑वैताभि॑र्मुख॒त आ प्री॑णात्य-परि॑मितछन्द॒सो भव॑न्त्यपरि॑मितः
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑तेरा॒प्त्या ऊ॒नाति॑रिक्ता मि॒थुनाः॑ प्र॒जात्यै॑ लोम॒शं वै
नामै॑तच्छन्दः प्र॒जाप॑तेः प॒शवो॑ लोम॒शाः प॒शून्वा॑ऽव रुन्धे॑ सर्वा॒णि वा
ए॒ता रू॒पाणि॑ सर्वा॒णि रू॒पाण्य॑ग्नौ चि॒त्ये क्रि॑यन्ते तस्मा॑दे॒ता
अ॒ग्नेश्चित्य॑स्य - [] 42

5.1.8.4 - Padam

आ॒त्मान॑म् । ए॒ति । अ॒प्री॑णीत । यत् । ए॒ताः । आ॒प्रिय॑ इत्या-प्रि॒यः ।
भव॑न्ति । य॒ज्ञः । वै । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॑तिः । य॒ज्ञम् । ए॒व ।
ए॒ताभिः॑ । मु॒खतः॑ । ए॒ति । प्री॑णाति । अ॒परि॑मितछन्द॒स
इत्य॑परि॑मित - छन्द॒सः । भव॑न्ति । अ॒परि॑मित इत्य॑परि - मि॒तः ।
प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॑तिः । प्र॒जाप॑तेरिति प्र॒जा - प॑तेः । आ॒प्त्यै॑ ।
ऊ॒नाति॑रिक्ता इत्यून - अ॒तिरि॑क्ताः । मि॒थुनाः॑ । प्र॒जात्या॑ इति
प्र - जा॒त्यै । लोम॒शम् । वै । ना॒म । ए॒तत् । छन्दः॑ ।

प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । पशवः । लोमशाः । पशून् । एव ।
 अवेति । रुन्धे । सर्वाणि । वै । एताः । रूपाणि । सर्वाणि ।
 रूपाणि । अग्नौ । चित्ये । क्रियन्ते । तस्मात् । एताः । अग्नेः ।
 चित्यस्य । 42 (50)

5.1.8.5

भवन्त्ये कविं शतिं सामिधेनीरन्वाह रुग्वा एकविंशो रुचमेव
 गच्छत्यथो प्रतिष्ठामेव प्रतिष्ठा ह्येकविंश-श्चतुर्विंशतिमन्वाह
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः सँवत्सरः सँवत्सरोऽग्निर्वैश्वानरः साक्षादेव
 वैश्वानरमव रुन्धे पराचीरन्वाह पराडिव हि सुवर्गो लोकः
 समास्त्वाऽग्न ऋतवो वर्धयन्त्वित्याह समाभिरेवाऽग्निं वर्धय-[] 43

5.1.8.5 - Padam

भवन्ति । एकविंशतिमित्येक – विंशतिम् । सामिधेनीरिति
 सां – इधेनीः । अन्विति । आह । रुक् । वै । एकविंश
 इत्येक – विंशः । रुचम् । एव । गच्छति । अथो इति ।
 प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । एव । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । हि ।

ए॒क॒वि॒ं॒श इत्ये॑क – वि॒ं॒शः । चतु॑र्वि॒ं॒शति॑मिति
चतुः – वि॒ं॒शति॑म् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । चतु॑र्वि॒ं॒शति॑रिति
चतुः – वि॒ं॒शतिः । अ॒र्धमा॑सा इत्य॒र्ध – मा॒साः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑
सं – व॒थ्स॒रः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं – व॒थ्स॒रः । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः ।
सा॒क्षादि॑ति स – अ॒क्षात् । ए॒व । वै॒श्वान॑रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
परा॑चीः । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । परा॑ङ् । इ॒व । हि । सु॒वर्ग इति॑
सु॒वः – गः । लो॒कः । समाः॑ । त्वा । अ॒ग्ने । ऋ॒तवः॑ । वर्ध॑यन्तु ।
इति॑ । आ॒ह । समा॑भिः । ए॒व । अ॒ग्निम् । वर्ध॑यति । 43 (50)

5.1.8.6

त्यृ॒तुभिः॑ सँ॒व॒थ्स॒रं वि॒श्वा आ॒ भा॒हि प्र॒दिशः॑ पृ॒थि॒व्या इत्या॑ह
तस्मा॑द॒ग्निः सर्वा॑ दि॒शोऽनु॑ वि॒भाति॑ प्र॒त्यौ॒हता॑म॒श्विना॑
मृ॒त्युम॑स्मादि॒त्याह॑ मृ॒त्युमे॒वाऽस्मा॑दप॒ नुद॑त्यु॒द्वयं॑ तम॒सस्पर्॑रीत्या॒ह पा॒प्मा
वै तमः॑ पा॒प्मान॑मे॒वास्मा॑दप॒ हन्त्य॑गन्म॒ ज्योति॑रु॒त्तम॑-मि॒त्याहाऽसौ॑ वा
आ॒दि॒त्यो () ज्योति॑रु॒त्तम॑-मादि॒त्यस्यै॒व सा॒युज्यं॑ गच्छति॒ न
सँ॒व॒थ्स॒रस्ति॑ष्ठति॒ नास्य॑ श्री॒स्तिष्ठति॑ यस्यै॒ताः क्रि॒यन्ते॑ ज्योति॑ष्मती-

मु॒त्त॒मा॒मन्वा॑ह॒ ज्यो॑ति॒रे॒वास्मा॑ उ॒परि॑ष्टाद् दधाति सु॒वर्ग॑स्य॒
लो॒कस्या॑नु॒ख्यात्यै॑ । 44

5.1.8.6 - Padam

ऋ॒तुभि॑रित्यृ॒तु – भिः॑ । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं – व॒थ्स॒रम् । वि॒श्वाः॑ ।
ए॒ति । भा॒हि । प्र॒दिश॑ इति॒ प्र – दि॒शः॑ । पृ॒थि॒व्याः॑ । इति॑ । आ॒ह ।
तस्मा॑त् । अ॒ग्निः॑ । सर्वाः॑ । दि॒शः॑ । अनु॑ । वी॒ति । भा॒ति । प्र॒तीति॑ ।
औ॒ह॒ताम् । अ॒श्विना॑ । मृ॒त्युम् । अ॒स्मात् । इति॑ । आ॒ह । मृ॒त्युम् ।
ए॒व । अ॒स्मात् । अपे॑ति । नु॒दति॑ । उ॒दिति॑ । व॒यम् । तम॑सः । प॒रीति॑ ।
इति॑ । आ॒ह । पा॒प्मा । वै । तमः॑ । पा॒प्मान॑म् । ए॒व । अ॒स्मात् ।
अपे॑ति । ह॒न्ति । अ॒गन्म॑ । ज्यो॑तिः । उ॒त्तम॑मित्युत् – तमम् । इति॑ ।
आ॒ह । असौ॑ । वै । आ॒दित्यः॑ () । ज्यो॑तिः । उ॒त्तम॑मित्युत्–तमम् ।
आ॒दित्य॑स्य । ए॒व । सा॒युज्य॑म् । ग॒च्छति॑ । न । सँ॒व॒थ्स॒र
इति॑ सं – व॒थ्स॒रः । तिष्ठ॑ति । न । अ॒स्य । श्रीः॑ । तिष्ठ॑ति । य॒स्य ।
ए॒ताः । क्रि॒यन्ते॑ । ज्यो॑तिष्मतीम् । उ॒त्तमा॑मित्युत् – त॒माम् । अ॒न्विति॑ ।

आ॒ह । ज्यो॑तिः । ए॒व । अ॒स्मै । उ॒परि॑ष्ठात् । द॒धा॒ति । सु॒व॒र्ग॒स्ये॑ति
सु॒वः – ग॒स्य । लो॒क॒स्य । अ॒नु॒ख्या॒त्या इ॒त्यनु॑ – ख्या॒त्यै । 44 (78)

(याव॑न्तो – ऽस्य – मुख॑त – श्रि॒त्यस्य॑ – वर्द्ध॑य – त्यादि॒त्यो –
ऽष्टा॒वि॒ंशति॑श्च) (A8)

5.1.9.1

षड्भि॑र्दीक्षयति षड्वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुभि॑रेवैनं दीक्षयति सप्तभि॑र्दीक्षयति
सप्त छन्दा॑सि छन्दो॑भिरेवैनं दीक्षयति विश्वे॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुरि॑त्य-
नुष्टु॑भो॒त्तम॑या जुहोति वा॒ग्वा अ॒नुष्टु॑प् तस्मात् प्रा॒णानां॑ वा॒गुत्त॑मै-
कस्मा॑दक्षरा॒दना॑प्तं प्रथ॒मं प॒दं तस्मा॑द्-यद्-वा॒चोऽना॑प्तं तन्मनु॑ष्या
उप जी॒वन्ति पू॒र्णया॑ जुहोति पू॒र्ण इ॒व हि प्र॒जाप॑तिः – [] 45

5.1.9.1 - Padam

षड्भि॑रिति षट् – भिः । दी॒क्षय॑ति । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ ।
ऋ॒तुभि॑त्यृ॒तु-भिः । ए॒व । ए॒नम् । दी॒क्षय॑ति । सप्तभि॑रिति
सप्त – भिः । दी॒क्षय॑ति । सप्त । छन्दा॑सि । छन्दो॑भिरिति
छन्दः – भिः । ए॒व । ए॒नम् । दी॒क्षय॑ति । विश्वे॑ । दे॒वस्य॑ । ने॒तुः ।

इति । अनुष्टुभेत्यनु – स्तुभा । उत्तमयेत्युत् – तमया । जुहोति ।
 वाक् । वै । अनुष्टुबित्यनु – स्तुप् । तस्मात् । प्राणानामिति
 प्र – अनानाम् । वाक् । उत्तमेत्युत् – तमा । एकस्मात् । अक्षरात् ।
 अनाप्तम् । प्रथमम् । पदम् । तस्मात् । यत् । वाचः । अनाप्तम् ।
 तत् । मनुष्याः । उपेति । जीवन्ति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव ।
 हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । 45 (50)

5.1.9.2

प्रजापतेरापत्यै न्यूनया जुहोति न्यूनाद्धि प्रजापतिः प्रजा असृजत
 प्रजानां सृष्ट्यै यदर्चिषि प्रवृज्याद्-भूतमव रुन्धीत यदङ्गारेषु
 भविष्यदङ्गारेषु प्रवृणक्ति भविष्य देवाव रुन्धे भविष्यद्धि भूयो भूताद्-
 द्वाभ्यां प्रवृणक्ति द्विपाद्-यजमानः प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मणा वा एषा यजुषा
 संभृता यदुखा सा यद्धिद्येताऽऽ*र्तिमाच्छे – [] 46

5.1.9.2 - Padam

प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै । न्यूनयेति नि – ऊनया ।
 जुहोति । न्यूनादिति नि – ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः ।

प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । असृ॑जत । प्र॒जाना॑मिति॑ प्र – जाना॑म् ।
 सृष्ट्वै॑ ॥ यत् । अ॒र्चिषि॑ । प्र॒वृज्ज्या॑दिति॑ प्र – वृज्ज्यात् । भू॒तम् ।
 अवे॑ति । रुन्धी॑त । यत् । अङ्गा॑रेषु । भ॒विष्य॑त् । अङ्गा॑रेषु । प्रेति॑ ।
 वृण॑क्ति । भ॒विष्य॑त् । ए॒व । अवे॑ति । रुन्धे॑ । भ॒विष्य॑त् । हि । भू॒यः ।
 भू॒तात् । द्वाभ्या॑म् । प्रेति॑ । वृण॑क्ति । द्वि॒पादि॑ति द्वि॒पात् । यज॑मानः ।
 प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । ब्र॒ह्म॒णा । वै । ए॒षा । यजु॑षा ।
 संभृ॑तेति॑ सं – भृ॒ता । यत् । उ॒खा । सा । यत् । भिद्ये॑त । आ॒र्तिम् ।
 एति॑ । ऋ॒च्छेत् । 46 (50)

5.1.9.3

– द्यज॑मानो ह॒न्येता॑ऽस्य य॒ज्ञो मि॒त्रैता॑मु॒खां तपे॑त्याह ब्र॒ह्म वै मि॒त्रो
 ब्र॒ह्मन्ने॒वैनां॑ प्र॒तिष्ठा॑पयति॑ नाऽऽर्ति॑मा॒र्च्छति॑ यज॑मानो नास्य॑ य॒ज्ञो ह॒न्यते॑
 यदि॑ भिद्ये॑त तैरे॒व क॒पालैः॑ सꣳ सृ॒जेथ् सै॒व ततः॑ प्रायश्चि॒त्तिर्यो॑ ग॒तश्रीः॑
 स्यान्म॑थित्वा तस्या॒व द॒ध्याद्-भू॒तो वा ए॒ष स स्वां- [] 47

5.1.9.3 - Padam

य॒ज॒मा॒नः॑ । ह॒न्ये॒त॑ । अ॒स्य॑ । य॒ज्ञः॑ । मि॒त्र॑ । ए॒ता॒म् । उ॒खा॒म् । त॒प॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । ब्र॒ह्म॑ । वै । मि॒त्रः॑ । ब्र॒ह्म॒न् । ए॒व । ए॒ना॒म् । प्र॒ती॒ति॑ ।
स्था॒प॒य॒ति॑ । न॒ । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॑ । य॒ज॒मा॒नः॑ । न॒ । अ॒स्य॑ ।
य॒ज्ञः॑ । ह॒न्य॒ते॑ । य॒दि॑ । भि॒द्ये॒त॑ । तैः॑ । ए॒व । क॒पा॒लैः॑ । स॒मि॒ति॑ ।
सृ॒जे॒त् । सा॒ । ए॒व । त॒तः॑ । प्रा॒यश्चि॑त्तिः । यः॑ । ग॒त॒श्री॒रि॒ति॑
ग॒त॒ – श्रीः॑ । स्या॒त् । म॒थि॒त्वा । त॒स्य॑ । अ॒वे॒ति॑ । द॒ध्या॒त् । भू॒तः॑ ।
वै । ए॒षः॑ । सः॑ । स्वा॒म् । 47 (50)

5.1.9.4

दे॒व॒ता॒मु॒पै॒ति॑ यो भू॒ति॒का॒मः॑ स्या॒द्य॑ उ॒खा॒यै॑ सं॒भवे॑त् स ए॒व त॒स्य॑
स्या॒द॒तो॒ ह्ये॒ष सं॒भ॒व॒त्ये॒ष वै स्व॒यं॒भू॒र्ना॒म भ॒व॒त्ये॒व यं का॒म॒ये॒त॑
भ्रा॒तृ॒व्य॒म॒स्मै॑ ज॒न॒ये॒य॒मि॒त्य॒-न्य॒त॒स्त॒स्या॒-ऽऽह॒त्या॒ऽव॒ द॒ध्या॒त्
सा॒क्षा॒दे॒वा॒स्मै॑ भ्रा॒तृ॒व्यं॑ ज॒न॒य॒त्य॒म्ब॒री॒षा॒द॒न्न॑ का॒म॒स्या॒व द॒ध्या॒द॒म्ब॒री॒षे॒ वा
अ॒न्नं॑ भ्रि॒य॒ते॑ स॒यो॒न्ये॒वा॒न्न॒- [] 48

5.1.9.4 - Padam

दे॒वता॑म् । उ॒पेति॑ । ए॒ति । यः । भू॒ति॑काम॒ इति॑ भू॒ति॑ – का॒मः ।
 स्यात् । यः । उ॒खायै॑ । सं॒भवे॑दिति॒ सं – भवे॑त् । सः । ए॒व ।
 तस्य॑ । स्यात् । अतः॑ । हि । ए॒षः । सं॒भव॑तीति॒ सं-भ॑वति । ए॒षः ।
 वै । स्व॒यंभू॑रिति॒ स्वयं॑-भूः । ना॒म । भ॑वति । ए॒व । यम् । का॒मये॑त ।
 भ्रातृ॑व्यम् । अ॒स्मै । ज॒नये॑यम् । इति॑ । अ॒न्यतः॑ । तस्य॑ ।
 आ॒हृत्ये॑त्या – ह॒त्य । अ॒वेति॑ । द॒ध्यात् । सा॒क्षादि॑ति॒ स – अ॒क्षात् ।
 ए॒व । अ॒स्मै । भ्रातृ॑व्यम् । ज॒नय॑ति । अ॒ंबरी॑षात् ।
 अ॒न्नका॑मस्येत्य॒न्न – का॑मस्य । अ॒वेति॑ । द॒ध्यात् । अ॒ंबरी॑षे । वै ।
 अ॒न्नम् । भ्रि॒यते॑ । स॒योनी॑ति॒ स – यो॒नि । ए॒व । अ॒न्नम् । 48 (50)

5.1.9.5

-म॒व रु॒न्धे मु॒ञ्जान॑व॒ दधा॑त्यूर्ग्वै॒ मुञ्जा॑ ऊ॒र्जमे॑वास्मा॒ अपि॑
 दधा॑त्यग्नि॒र्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त॒ स क्रु॒मुकं॑ प्रा॒ऽवि॑शत् क्रु॒मुक॑म॒व दधा॑ति
 यदे॒वास्य॑ तन्न॒ न्यक्तं॑ तदे॒वाव॑ रु॒न्धे आ॒ज्ये॑न॒ सं यौ॑त्येतद्वा॒ अग्नेः॑ प्रि॒यं
 धाम॑ यदा॒ज्यं प्रि॒येणै॒वैनं॑ धाम्ना॒ सम॑र्धयत्यथो॒ तेज॑सा – [] 49

5.1.9.5 - Padam

अवे॑ति । रु॒न्धे । मु॒ञ्जान् । अवे॑ति । द॒धाति॑ । ऊ॒र्क् । वै । मु॒ञ्जाः॑ ।
ऊ॒र्ज॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒पीति॑ । द॒धाति॑ । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ ।
नि॒लाय॑त । सः । कु॒मु॒कम् । प्रे॑ति । अ॒वि॒शत् । कु॒मु॒कम् । अवे॑ति ।
द॒धाति॑ । यत् । ए॒व । अ॒स्य । तत्र॑ । न्य॒क्तमि॑ति नि – अ॒क्तम् । तत् ।
ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धे । आ॒ज्ये॑न । स॒मिति॑ । यौ॒ति । ए॒तत् । वै ।
अ॒ग्नेः । प्रि॒यम् । धाम॑ । यत् । आ॒ज्यम् । प्रि॒येण॑ । ए॒व । ए॒नम् ।
धा॒म्ना॑ । स॒मिति॑ । अ॒र्धय॑ति । अथो॑ इति । ते॒जसा॑ । 49 (50)

5.1.9.6

वै क॑ंक॒तीमा॑ द॒धाति॑ भा ए॒वाव॑ रु॒न्धे श॒मीम॑यी॒मा द॒धाति॑ शा॒न्त्यै॑
सी॒द त्वं॑ मा॒तुर॑स्या॒ उप॑स्थ॒ इति॑ ति॒सृभि॑र्जा॒तमु॑प तिष्ठ॒ते त्रय॑ इ॒मे
लो॒का ए॒ष्वे॒व लो॒केष्व॑वि॒दं ग॒च्छ॒त्यथो॑ प्रा॒णाने॑वाऽऽत्मन् ध॒त्ते । 50

5.1.9.6 - Padam

वैक॑ङ्क॒तीम् । ए॒ति । द॒धाति॑ । भाः । ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धे ।
श॒मीम॑यी॒मिति॑ श॒मी – म॑यी॒म् । ए॒ति । द॒धाति॑ । शा॒न्त्यै॑ ।

सीद॑ । त्वम् । मा॒तुः । अ॒स्याः । उ॒प॒स्थ इत्यु॒प – स्थे॑ । इति॑ ।
 ति॒सृ॒भिरिति॑ ति॒सृ – भिः॑ । जा॒तम् । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । त्रयः॑ ।
 इ॒मे । लो॒काः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ । आ॒वि॒द॒मित्या॑ – वि॒दम् ।
 गच्छ॑ति । अथो॑ इति॑ । प्रा॒णानिति॑ प्र – अ॒नान् । ए॒व ।
 आ॒त्मन् । ध॒त्ते । 50 (34) (प्र॒जाप॑तिर् – ऋच्छे॑थ् – स्वा – मे॒वान्नं॑
 – ते॒जसा॑ – चतु॑स्त्रिंशच्च) (A9)

5.1.10.1

न ह॑ स्म॒ वै पु॒राऽग्नि॑र॒प॒र॒शुवृ॑क्णं द॒हति॑ तद॒स्मै प्र॒योग
 ए॒वर्षि॑र॒स्वद॑यद्-यद॒ग्ने या॒नि का॒नि चेति॑ स॒मिध॑मा
 द॒धात्य॑प॒र॒शुवृ॑क्ण-मे॒वास्मै॑ स्वद॑यति॒ सर्व॑म॒स्मै स्व॑दते॒ य ए॒वं
 वैदौ॑दु॒म्बरी॑मा द॒धात्यूर्वा॑ उ॒दुम्ब॑र ऊ॒र्जमे॒वास्मा॑ अपि॑ द॒धाति॑
 प्र॒जाप॑तिर॒ग्नि-म॑सृ॒जत॑ तं सृष्टं॑ र॒क्षास्य॑- [] 51

5.1.10.1 - Padam

न । ह॑ । स्म॒ । वै । पु॒रा । अ॒ग्निः । अ॒प॒र॒शुवृ॑क्ण॒मित्य॑प॒र॒शु-वृ॑क्णम् ।
 द॒हति॑ । तत् । अ॒स्मै । प्र॒योग इति॑ प्र – यो॒गः । ए॒व । ऋ॒षिः ।

अ॒स्व॒द॒य॒त् । य॒त् । अ॒ग्ने॒ । या॒नि॒ । का॒नि॒ । च॒ । इति॑ । स॒मि॒ध॒मि॒ति॑
सं – इ॒ध॒म् । एति॑ । द॒धा॒ति॒ । अ॒प॒र॒शु॒वृ॒क्ण॒मि॒त्य॒प॒र॒शु॒ – वृ॒क्ण॒म् ।
ए॒व । अ॒स्मै॒ । स्व॒द॒य॒ति॒ । स॒र्व॒म् । अ॒स्मै॒ । स्व॒द॒ते॒ । यः॒ । ए॒व॒म् ।
वे॒द॒ । औ॒दु॒म्ब॒री॒म् । एति॑ । द॒धा॒ति॒ । ऊ॒र्क् । वै । उ॒दु॒म्ब॒रः॒ । ऊ॒र्ज॒म् ।
ए॒व । अ॒स्मै॒ । अ॒पी॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॑ प्र॒जा – प॒तिः॒ ।
अ॒ग्नि॒म् । अ॒सृ॒ज॒त॒ । त॒म् । सृ॒ष्ट॒म् । र॒क्षा॒सि॑ । 51 (50)

5.1.10.2

– जि॒घा॒स॒न्त्स॒ ए॒त॒द् – रा॒क्षो॒घ्न॒म॒प॒श्य॒त् ते॒न॒ वै स॒र॒क्षा॒स्य॒पा॒ऽह॒त॒
य॒द् – रा॒क्षो॒घ्नं॒ भ॒व॒त्य॒ग्ने॒रे॒व ते॒न॒ जा॒ता॒द् – र॒क्षा॒स्य॒प॒ ह॒न्त्या॒श्व॒त्थी॒मा॒
द॒धा॒त्य॒श्व॒त्थो॒ वै व॒न॒स्प॒ती॒ना॒ स॒प॒त्न॒सा॒हो वि॒जि॒त्यै॒ वैक॑ङ्क॒ती॒मा॒
द॒धा॒ति॒ भा॒ ए॒वा॒व रु॒न्धे॒ श॒मी॒म॒यी॒मा द॒धा॒ति॒ शान्त्यै॒ स॒श्रि॑तं मे
ब्र॒ह्मो॒द्दे॒षां बा॒हू अ॒ति॒र॒मि॒त्यु॒त्त॒मे औ॒दु॒म्ब॒री – [] 52

5.1.10.2 - Padam

अ॒जि॒घा॒स॒न् । सः॒ । ए॒त॒त् । रा॒क्षो॒घ्न॒मि॒ति॑ रा॒क्षः॒ – घ्न॒म् । अ॒प॒श्य॒त् ।
ते॒न॒ । वै । सः॒ । र॒क्षा॒सि॑ । अ॒पे॒ति॒ । अ॒ह॒त॒ । य॒त् ।

राक्षो॑घ्नमि॒ति राक्षः॑ – घ्न॒म् । भव॑ति । अ॒ग्नेः । ए॒व । तेन॑ । जा॒तात् ।
 रक्षा॑ञ्॒सि । अपे॑ति । ह॒न्ति । आ॒श्वत्थी॑म् । ए॒ति । द॒धाति॑ । अ॒श्वत्थः॑ ।
 वै । वन॑स्पती॒नाम् । स॒पत्न॑साह इति स॒पत्न॑ – सा॒हः । वि॒जित्या॑ इति
 वि – जि॒त्यै । वैक॑ङ्कती॒म् । ए॒ति । द॒धाति॑ । भाः । ए॒व । अ॒वेति॑ ।
 रु॒न्धे । श॒मीमयी॑मि॒ति शमी॑ – मयी॑म् । ए॒ति । द॒धाति॑ । शान्त्यै॑ ।
 सञ्शित॑मि॒ति सं-शित॑म् । मे । ब्र॒ह्म । उ॒दिति॑ । ए॒षाम् । बा॒हू इति॑ ।
 अ॒तिर॑म् । इति॑ । उ॒त्तमे॑ इत्यु॒त् – तमे॑ । औ॒दुम्बरी॑ इति॑ । 52 (50)

5.1.10.3

वाच॑यति ब्र॒ह्मणै॒व क्षत्र॑ञ् सञ् श्य॑ति क्ष॒त्रेण॑ ब्र॒ह्म तस्मा॑द् ब्रा॒ह्मणो॑
 राज॑न्यवा॒नत्य॑न्यं ब्रा॒ह्मणं॑ तस्मा॑द्-राज॑न्यो ब्रा॒ह्मणवा॑नत्य॒न्यञ्
 राज॑न्यं मृ॒त्युर्वा ए॒ष यद॑ग्निर॒मृतञ् हिर॑ण्यञ् रु॒क्मम॑न्तरं
 प्र॒तिमु॑ञ्चते ऽमृत॑मे॒व मृ॒त्योर॑न्तर्ध॒त्त एक॑विंशति॒निर्बा॑धो
 भव॑त्ये॒कविं॑शतिर्वै दे॒वल॑ो॒का द्वा॑द॒श मा॒साः पञ्च॑र्त॒वस्त्रय॑ इ॒मे
 लो॒का अ॒सावा॑दि॒त्य- [] 53

5.1.10.3 - Padam

वाचयति । ब्रह्मणा । एव । क्षत्रम् । समिति । श्यति । क्षत्रेण । ब्रह्म ।
तस्मात् । ब्राह्मणः । राजन्यवानिति राजन्य – वान् । अतीति ।
अन्यम् । ब्राह्मणम् । तस्मात् । राजन्यः । ब्राह्मणवानिति
ब्राह्मण – वान् । अतीति । अन्यम् । राजन्यम् । मृत्युः । वै । एषः ।
यत् । अग्निः । अमृतम् । हिरण्यम् । रुक्मम् । अन्तरम् । प्रतीति ।
मुञ्चते । अमृतम् । एव । मृत्योः । अन्तः । धत्ते ।
एकविंशतिनिर्बाध इत्येकविंशति – निर्बाधः । भवति ।
एकविंशतिरित्येक-विंशतिः । वै । देवल्लोका इति देव-लोकाः ।
द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ ।

आदित्यः । 53 (50)

5.1.10.4

एकविंश एतावन्तो वै देवल्लोकास्तेभ्य एव भ्रातृव्यमन्तरेति
निर्बाधैर्वै देवा असुरान् निर्बाधेऽकुर्वत तन्निर्बाधानां निर्बाधत्वं
निर्बाधी भवति भ्रातृव्यानेव निर्बाधे कुरुते सावित्रिया प्रतिमुञ्चते

प्र॒सू॒त्यै॑ न॒क्तो॒षा॒से॒त्यु॒त्तर॒या ऽहो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मे॒वैन॑-मु॒द्य॒च्छ॒ते दे॒वा
अ॒ग्निं॑ धा॒रय॑न् द्र॒वि॒णो॒दा इ॒त्या॒ह प्रा॒णा वै दे॒वा द्र॒वि॒णो॒दा
अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मे॒वैन॑मु॒द्य॒त्य - [] 54

5.1.10.4 - Padam

ए॒क॒वि॒ं॒श इ॒त्ये॒क - वि॒ं॒शः । ए॒ता॒व॒न्तः । वै । दे॒व॒लो॒का इति॑
दे॒व - लो॒काः । ते॒भ्यः । ए॒व । भ्रा॒तृ॒व्यम् । अ॒न्तः । ए॒ति ।
नि॒र्बा॒धै॒रिति॑ निः - बा॒धैः । वै । दे॒वाः । अ॒सु॒रा॒न् । नि॒र्बा॒ध इति॑
निः - बा॒धे । अ॒कु॒र्व॒त । तत् । नि॒र्बा॒धा॒ना॒मिति॑ निः - बा॒धा॒ना॒म् ।
नि॒र्बा॒ध॒त्व॒मिति॑ नि॒र्बा॒ध - त्वम् । नि॒र्बा॒धी॒ति निः - बा॒धी । भ॒व॒ति ।
भ्रा॒तृ॒व्या॒न् । ए॒व । नि॒र्बा॒ध इति॑ निः - बा॒धे । कु॒रु॒ते । सा॒वि॒त्रि॒या ।
प्र॒ती॒ति । मु॒ञ्च॒ते । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र - सू॒त्यै । न॒क्तो॒षा॒सा । इति॑ ।
उ॒त्तर॒ये॒त्युत् - तर॒या । अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मि॒त्यहः॑ - रा॒त्रा॒भ्या॒म् । ए॒व ।
ए॒नम् । उ॒दि॒ति । य॒च्छ॒ते । दे॒वाः । अ॒ग्नि॒म् । धा॒रय॑न् । द्र॒वि॒णो॒दा
इति॑ द्र॒वि॒णः - दाः । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । वै ।

दे॒वाः । द्र॒वि॒णो॒दा इति॑ द्र॒वि॒णः – दाः । अ॒हो॒रा॒त्राभ्या॑मित्य॒हः –
रा॒त्राभ्या॑म् । ए॒व । ए॒नम् । उ॒द्य॒त्येतु॑त्-य॒त्य । 54 (50)

5.1.10.5

प्रा॒णैर्दा॑धा॒रा ऽऽसी॑नः प्र॒तिमु॑ञ्चते तस्मा॑दासी॒नाः प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते
कृ॒ष्णाजि॑नमु॒त्तरं॑ तेजो॒ वै हि॒रण्यं॑ ब्र॒ह्म कृ॒ष्णाजि॑नं तेज॒सा चै॒वैनं॑
ब्र॒ह्मणा॑ चो॒भय॑तः परि॒गृह्णा॑ति षडु॒द्याम॑ ऽ शि॒क्यं भ॑वति षड्वा ऋ॒तव॑
ऋ॒तुभि॑रे॒वैन-मु॑द्यच्छते यद् द्वा॒दशो॑द्याम॑ ऽ सँव॑त्सरेणै॒व मौ॒ञ्जं
भ॑वत्यू॒र्वै मु॒ञ्जा ऊ॒र्जै॒वैन॑ ऽ स () म॑र्धयति सु॒पर्णो॑ऽसि
ग॒रु॒त्मानि॑त्यवे॒क्षते॑ रू॒पमे॒वा॒स्यैत॑न्महि॒मानं॑ व्या॒चष्टे॑ दि॒वं ग॒च्छ सु॒वः
प॒ते॒त्याह॑ सु॒वर्ग॑मे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति । 55

5.1.10.5 - Padam

प्रा॒णैरि॑ति प्र – अ॒नैः । दा॒धार । आसी॑नः । प्र॒तीति॑ । मु॒ञ्च॒ते ।
तस्मा॑त् । आसी॑नाः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प्रे॒ति । जा॒यन्ते॑ ।
कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जि॒नम् । उ॒त्तर॑मित्युत् – त॒रम् । तेजः॑ ।
वै । हि॒रण्य॑म् । ब्र॒ह्म । कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जि॒नम् । तेज॑सा ।

च । ए॒व । ए॒न॒म् । ब्र॒ह्म॒णा । च । उ॒भ॒य॒तः । प॒री॒ति । गृ॒ह्णा॒ति ।
 ष॒डु॒द्या॒म॒मि॒ति षट् – उ॒द्या॒म॒म् । शि॒क्य॒म् । भ॒व॒ति । षट् । वै ।
 ऋ॒त॒वः । ऋ॒तु॒भि॒रि॒त्यृ॒तु – भिः । ए॒व । ए॒न॒म् । उ॒दि॒ति । य॒च्छ॒ते ।
 यत् । द्वा॒द॒शो॒द्या॒म॒मि॒ति द्वा॒द॒श – उ॒द्या॒म॒म् । सँ॒व॒थ्स॒रे॒णे॒ति
 सं – व॒थ्स॒रे॒ण । ए॒व । मौ॒ञ्ज॒म् । भ॒व॒ति । ऊ॒र्क् । वै । मु॒ञ्जाः ।
 ऊ॒र्जा । ए॒व । ए॒न॒म् । स॒मि॒ति () । अ॒र्ध॒य॒ति । सु॒प॒र्ण इति
 सु – प॒र्णः । अ॒सि । ग॒रु॒त्मा॒न् । इति । अ॒वे॒ति । ई॒क्ष॒ते । रू॒प॒म् ।
 ए॒व । अ॒स्य । ए॒तत् । म॒हि॒मा॒न॒म् । व्या॒च॒ष्ट इति वि – आ॒च॒ष्टे ।
 दि॒व॒म् । ग॒च्छ । सु॒वः । प॒त । इति । आ॒ह । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति
 सु॒वः – ग॒म् । ए॒व । ए॒न॒म् । लो॒क॒म् । ग॒म॒य॒ति । 55 (74)

(र॒क्षा॒स्यौ – दु॒र्ब॒रि – आ॒दि॒त्य – उ॒द्य॒त्य – सं –
 च॒तु॒र्विं॒श॒तिश्च) (A10)

5.1.11.1

समि॑द्धो अ॒ञ्जन् कृ॑दरं म॒तीनां॑ घृ॒तम॑ग्ने म॒धुम॑त् पि॒न्वमा॑नः ।
वा॒जी वह॑न् वा॒जिनं॑ जा॒तवे॑दो दे॒वानां॑ व॒क्षि प्रि॑यमा स॒धस्थं॑ ।
घृ॒तेना॑ञ्जन्त्सं प॒थो दे॑व॒याना॑न् प्र॒जान॑न् वा॒ज्यप्ये॑तु दे॒वान् ।
अनु॑ त्वा स॒प्ते प्र॑दिशः स॒चन्ता॑ स्व॒धाम॑स्मै यज॒मानाय॑ धेहि ।
ई॒ड्यश्चा॑सि व॒न्द्यश्च॑ वा॒जिन्ना॑शुश्चा॒सि मे॒ध्यश्च॑ स॒प्ते ।

अ॒ग्निष्ट्वा–[] 56

5.1.11.1 - Padam

समि॑द्ध इति सं – इ॒द्धः । अ॒ञ्जन् । कृ॑दरम् । म॒तीना॑म् । घृ॒तम् ।
अ॒ग्ने । म॒धुम॑दिति म॒धु – म॒त् । पि॒न्वमा॑नः । वा॒जी । वह॑न् ।
वा॒जिन॑म् । जा॒तवे॑द इति जा॒त – वे॒दः । दे॒वाना॑म् । व॒क्षि । प्रि॑यम् ।
ए॒ति । स॒धस्थ॑मिति स॒ध – स्थ॑म् । घृ॒तेन॑ । अ॒ञ्जन् । समि॑ति ।
प॒थः । दे॒वयाना॑निति दे॒व – याना॑न् । प्र॒जान॑न्निति प्र – जा॒नन् ।
वा॒जी । अ॒पीति॑ । ए॒तु । दे॒वान् । अ॒न्विति॑ । त्वा । स॒प्ते । प्र॒दिश॑ इति
प्र – दि॒शः । स॒चन्ता॑म् । स्व॒धामि॑ति स्व – धाम् । अ॒स्मै ।

यज॑मानाय । धे॒हि । ई॒द्यः । च॒ । अ॒सि॑ । व॒न्द्यः । च॒ । वा॒जि॒न् ।
आ॒शुः । च॒ । अ॒सि॑ । मे॒ध्यः । च॒ । स॒प्ते॑ । अ॒ग्निः । त्वा । 56 (50)

5.1.11.2

दे॒वैर्व॑सुभिः स॒जोषाः॑ प्री॒तं व॑हिं व॒हतु॑ जा॒तवे॑दाः ।
स्ती॒र्णः ब॒र्हिः सु॒ष्ट्री॑मा जुषा॒णोरु॑ पृथु प्रथ॑मानं पृथि॒व्यां ।
दे॒वैर्भिर्यु॑क्तम॒दितिः॑ स॒जोषाः॑ स्यो॒नं कृ॑ण्वाना सु॒विते॑ दधातु ।
ए॒ता उ॑ वः सु॒भगा॑ वि॒श्वरू॑पा वि॒पक्षो॑भिः श्रय॑माणा उ॒दातैः॑ ।
ऋ॒ष्वाः स॒तीः क॒वषः॑ शु॒म्भमा॑ना द्वा॒रो दे॒वीः सु॒प्राय॑णा भवन्तु ।
अ॒न्तरा॑ मि॒त्राव॑रुणा च॒रन्ती॑ मु॒खं य॒ज्ञाना॑म॒भि स॑वि॒दाने॑ ।

उषा॑सा वाꣳ – [] 57

5.1.11.2 - Padam

दे॒वैः । व॑सुभि॒रिति॑ व॒सु – भिः॑ । स॒जोषा॑ इति स – जोषाः॑ ।
प्री॒तम् । व॑हिम् । व॒हतु॑ । जा॒तवे॑दा इति जा॒त – वे॑दाः । स्ती॒र्णम् ।
ब॒र्हिः । सु॒ष्ट्रीमे॑ति सु – स्त॒रीम॑ । जुषा॒णा । उ॒रु । पृथु॑ ।
प्रथ॑मानम् । पृथि॒व्याम् । दे॒वैर्भिः॑ । यु॒क्तम् । अ॒दितिः॑ ।

स॒जोषा॑ इति॑ स – जोषाः॑ । स्यो॒नम् । कृ॒ण्वाना॑ । सु॒वि॒ते । द॒धा॒तु ।
 ए॒ताः । उ । वः । सु॒भगा॑ इति॑ सु – भगाः॑ । वि॒श्वरू॒पा इति॑
 वि॒श्व – रू॒पाः । वी॒ति । पक्षो॑भिरिति॑ पक्षः॑ – भिः॑ । श्रय॑माणाः ।
 उ॒दि॒ति । आ॒तैः । ऋ॒ष्वः । स॒तीः । क॒व॒षः । शृ॒भ॒मा॒नाः । द्वा॒रः ।
 दे॒वीः । सु॒प्रा॒य॒णा इति॑ सु – प्रा॒य॒णाः । भ॒व॒न्तु । अ॒न्त॒रा ।
 मि॒त्रा॒व॒रु॒णेति॑ मि॒त्रा – व॒रु॒णा । च॒र॒न्ती इति॑ । मु॒खम् । य॒ज्ञा॒नाम् ।
 अ॒भी॒ति । सँ॒वि॒दा॒ने इति॑ सं – वि॒दा॒ने । उ॒षा॒सा । वा॒म् । 57 (50)

5.1.11.3

सु॒हि॒र॒ण्ये सु॒शि॒ल्ये ऋ॒त॒स्य॑ यो॒ना॒वि॒ह सा॑दयामि ।
 प्र॒थ॒मा वा॑ꣳ स॒र॒थि॒ना सु॒व॒र्णा दे॒वौ प॑श्यन्तौ भु॒व॒ना॒नि वि॒श्वा ।
 अ॒पि॒प्र॒यं चो॑द॒ना वां॑ मि॒मा॒ना हो॑तारा॒ ज्यो॒तिः प्र॒दि॒शा दि॒श॒न्ता ।
 आ॒दि॒त्यैर्नो॑ भा॒रती॑ व॒ष्टु य॒ज्ञꣳ स॒र॒स्व॒ती सह॑ रु॒द्रैर्न॑ आ॒वीत् ।
 इ॒डो॒प॒हू॒ता व॑सु॒भिः स॒जोषा॑ य॒ज्ञं नो॑ दे॒वीर॑मृतेषु ध॒त्त ।
 त्व॒ष्टा वी॒रं दे॒व॒का॒मं ज॑जान॒ त्व॒ष्टु॒र्वा जा॑यत आ॒शु॒रश्चः () । 58

5.1.11.3 - Padam

सु॒हि॒र॒ण्ये॑ इति॑ सु – हि॒र॒ण्ये॑ । सु॒शि॒ल्ये॑ इति॑ सु-शि॒ल्ये॑ । ऋ॒तस्य॑ ।
यो॒नौ॑ ॥ इ॒ह । सा॒दया॑मि । प्र॒थ॒मा । वा॒म् । सर॑थि॒नेति॑ स – र॒थि॒ना ॥
सु॒व॒र्णेति॑ सु – वर्णा॑ ॥ दे॒वौ । प॒श्य॒न्तौ॑ । भु॒व॒ना॒नि । वि॒श्वा ॥
अ॒पि॒प्र॒यम् । चो॒द॒ना । वा॒म् । मि॒मा॒ना । हो॒ता॒रा । ज्यो॑तिः । प्र॒दि॒शेति॑
प्र – दि॒शा ॥ दि॒श॒न्ता ॥ आ॒दि॒त्यैः । नः॑ । भा॒रती॑ । व॒ष्टु । य॒ज्ञम् ।
सर॑स्वती । स॒ह । रु॒द्रैः । नः॑ । आ॒वीत् । इ॒डा । उप॑हू॒तेत्यु॒प-हू॒ता ।
वसु॑भि॒रिति॑ वसु – भिः॑ । स॒जोषा॑ इति॑ स – जोषाः॑ ॥ य॒ज्ञम् । नः॑ ।
दे॒वीः । अ॒मृ॒तेषु॑ । ध॒त्त । त्व॒ष्टा ॥ वी॒रम् । दे॒व॒का॒म॒मिति॑ दे॒व-का॒मम् ।
ज॒जा॒न । त्व॒ष्टुः । अ॒र्वा । जा॒य॒ते । आ॒शुः । अ॒श्वः । 58 (50)

5.1.11.4

त्व॒ष्टेदं॑ वि॒श्वं॑ भु॒वनं॑ ज॒जा॒न ब॒होः॑ क॒र्ता॒र॒मि॒ह य॒क्षि॑ हो॒तः ।
अ॒श्वो॑ घृ॒तेन॑ त्म॒न्या॒ सम॑क्त॒ उप॑ दे॒वाँ ऋ॒तु॒शः॑ पा॒थ ए॒तु ।
व॒न॒स्प॒ति-दे॒व॒लो॒कं॑ प्र॒जा॒न॒न्नि॒ना ह॒व्या॑ स्व॒दि॒ता॒नि व॒क्षत् ।
प्र॒जा॒प॒ते॒स्तप॑सा॒ वावृ॑धा॒नः॑ स॒द्यो॑ जा॒तो द॒धिषे॑ य॒ज्ञम॑ग्ने ।

स्वा॒हाकृ॑तेन॒ ह॒विषा॑ पु॒रोगा॑ या॒हि सा॒ध्या ह॒विर॑दन्तु दे॒वाः । 59

5.1.11.4 - Padam

त्वष्टा॑ । इ॒दम् । वि॒श्वम् । भु॒वनम् । ज॒जान॑ । ब॒होः । क॒र्तारि॑म् । इ॒ह ।
यक्षि॑ । हो॒तः । अ॒श्वः । घृ॒तेन॑ । त्म॒न्या । स॒म॒क्त इति॑ सं – अ॒क्तः ।
उ॒पेति॑ । दे॒वान् । ऋ॒तु॒श इत्यृ॑तु – शः । पा॒थः । ए॒तु । व॒नस्प॑तिः ।
दे॒वलो॒कमि॑ति दे॒व – लो॒कम् । प्र॒जा॒न॒न्रिति॑ प्र–जा॒नन् । अ॒ग्निना॑ ।
ह॒व्या । स्व॒दि॒तानि॑ । व॒क्षत् । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा – प॑तेः ।
तप॑सा । वा॒वृ॒धानः । स॒द्यः । जा॒तः । द॒धिषे॑ । य॒ज्ञम् । अ॒ग्ने ।
स्वा॒हाकृ॑तेनेति॒ स्वाहा॑ – कृ॒तेन॑ । ह॒विषा॑ । पु॒रोगा॑ इति॑ पु॒रः – गाः ।
या॒हि । सा॒ध्या । ह॒विः । अ॒दन्तु॑ । दे॒वाः । 59 (42)

(अ॒ग्निष्ट्वा॑ – वा – म॒श्वो – द्वि॒चत्वा॑रि॒श॒च्च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(सा॒वि॒त्राणि॑ – व्यृ॒द्ध – मु॒त्क्राम॑ – दे॒वस्य॑ ख॒नति॑ – क्रू॒रं – वा॒रुणः॑
– स॒प्त॒भि – रे॒कवि॑श॒त्या – षड्भि॑ – न ह॑ स्म – स॒मि॒द्धो अ॒ञ्ज
– त्रै॒का॒दश॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(सा॒वि॒त्रा – ण्यु॒त्क्राम – क्रू॒रं – वा॒रु॒णः – प॒शवः॑ स्यु –
न॒ ह॒ स्म – नव॑पञ्चा॒शत्)

First and Last Padam of First Prasnam of 5th Kandam

(सा॒वि॒त्राणि॑ – ह॒वि॒रद॑न्तु दे॒वाः)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमकाण्डे

प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kanda 5 – Prasanam 1 – TS 5.1

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	227
Anuvakam 2	6	317
Anuvakam 3	5	263
Anuvakam 4	5	277
Anuvakam 5	10	492
Anuvakam 6	4	221
Anuvakam 7	4	206
Anuvakam 8	6	328
Anuvakam 9	6	284
Anuvakam 10	5	274
Anuvakam 11	4	192
Total →	59	3081

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kanda 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in